Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele Birouri de anunciurĭ:
în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Dannebcr*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*
Prețul inserțiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔR DE DUMINECĂ 35)

„Gazeta“ iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șese lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 185.—Anul LVIII. Brașov, Duminecă, 20 August (1 Septemvre) 1895.

Adunarea Asociațiunei.

Toțĭ aceia dintre noi, pe carĭ timpul și împrejurările i-au iertat sĕ participe la adunarea generală din anul acesta a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ce s'a ținut la Blașiu în dilele de 15 (27) și 16 (28) August, au trebuit sĕ se re'ntórcă la vetrele lor cu convingerea, că între Românii ardelenĭ este încă viuă flacăra iubirei pentru limba și cultura lor națională.

Acésta este în scurte cuvinte impresiunea, cu care ne-am întors dela adunarea dela Blașiu.

A fost mare și imposantă acéstă adunare, cum de mult nu s'a mai vĕdut în viéța culturală a poporului român de dincóce de Carpațĭ. Românĭ din tóte unghiurile grăbiră la acest punct de întrunire, unde frațĭ între frațĭ aveau sĕ-șĭ dea séma despre ceea ce au făcut în decursul unui an pentru cultura națională a poporului român și, povĕțuindu-se împrumutat, sĕ lucreze cu puterĭ unite pentru înaintarea culturei nóstre naționale, dela a căreia înflorire atêrnă viitorul poporului românesc.

Atențiunea, cu care au fost urmărite tóte ședințele adunărei din partea numĕroșilor membri, cum și discuțiunile vii și animate ale acestora, ne fac sĕ sperăm, că prin adunarea dela Blașiu, interesul față de causa culturei naționale a poporului român, care în anii din urmă părea a fi slăbit într'un mod atât de dureros, acum șĭ-a reluat avêntul mult dorit de odinióră, care avênt forméză temelia speranțelor viitorului nostru național.

Ce bine ar fi, décă ar înțelege odată toțĭ Românii cu inima la loc, că în vremile de adĭ nu este pentru un popor nicĭ o causă în lume atât de însĕmnată, ca și causa culturei lui naționale, căcĭ pe acésta se baséză nu numai bunăstarea și înflorirea, ci și însă-șĭ viéța popórelor. Belgienii, Olandesii, Elvețianii sunt popóre micĭ și cu tóte acestea, fiind înaintațĭ în cultură, jócă un rol mare față cu alte popóre, ce sunt de sute de orĭ mai numĕróse decât ei.

Popórele trăesc și se înalță astădĭ numai prin cultura lor națională. Acésta e singura armă, prin care un popor póte rĕsbi adĭ cu succes prin orĭ-ce ispite de desnaționalisare. De aceea dicem și am dis întot-déuna, că acum, când trăim într'un timp atât de critic și plin de ispite pentru noi, tótă inteligența română e datóre sĕ dea tributul sĕu la marea operă a culturei nóstre naționale, care pentru Românii ardelenĭ este representată astădĭ în primul loc prin Asociațiunea transilvană.

Ajute bunul Dumnedeu, ca interesul tuturor Românilor față cu acéstă Asociațiune sĕ crescă de adĭ înainte cum n'a mai crescut până acum, ér adunarea dela Blașiu sĕ fiă prevestitorul unei nouĕ ère de înflorire pentru acéstă măréță instituțiune culturală a nóstră!

Decursul adunărei.

Incă de Lunĭ sosiră la Blașiu o mulțime de óspețĭ, printre carĭ comitetul central din Sibiiu al Asociațiunei, în frunte cu vice-președintele Dr. Ilarion Pușcariu, Partenie Cosma și ceialalțĭ membri ai comitetului. La gară 'i s'a făcut comitetului o primire frumósă, eșindu-i spre întimpinare un numĕr frumos de fruntașĭ românĭ din Blașiu, în frunte cu președintele Asociațiunei Ioan M. Moldovan și alții. Dela gară fură condușĭ în oraș, urmațĭ de un șir mai lung de trăsurĭ, în frunte cu trăsura cu patru cai a Escelenței Sale Metropolitului *Mihalyi*, în care mergea vice-președintele Pușcariu însoțit de președintele Moldovan. Séra urmă o cină comună la otelul „Univers“, unde se întruniră 2—300 persóne. A fost o séră prea plăcută acésta pentru numĕroșii óspețĭ, dintre carĭ mulțĭ se vĕdură aci pentru întâia-óră, făcênd cunoscință unii cu alții.

In diua următóre, Marțĭ, se sĕvîrși cu pompă serviciul divin în biserica catedrală prin Escelența Sa Metropolitul, însoțit de 14 preoțĭ, după care urmă deschiderea ședinței prime în marea sală de gimnastică a gimnasiului român. Până în acest timp, numĕr mare de óspețĭ sosì din tóte părțile, așa că sala ședințelor era plină.

După órele 10 președintele *Ion M. Moldovan* deschise ședința prin frumosul discurs de pe pagina a doua, pe care-l publicăm și pentru cetitorii fóiei nóstre de Dumineca. Acest discurs a fost de mai multe-orĭ întrerupt de însuflețite urărĭ de „sĕ trăéscă“. Urmă apoi darea de sémă a comitetului, din care însemnăm următórele:

Tóte hotărîrile adunărei generale din anul trecut Comitetul le-a dus în deplinire cu acuratețĕ și consciențiositate. Școla civilă de fete cu internat (din Sibiiu) a Asociațiunei înaintéză mereu, fiind cercetată anul trecut de 90 eleve, ér în internat au fost adăpostite 64. Averea școlei de-asemenea se sporesce din an în an.

Venitele fondului general al Asociațiunei în 1894 au fost 15,197 fl.; cheltuelile: 8,781 fl., au rĕmas în cassă așa-dér 6415 fl. Averea fondului general a fost la finea anului 131,528 fl. și 85,000 lei. Averea totală administrată de Asociațiune: *157,733 fl. și 85,000 lei.* Fondul „George Barițiu“ este adĭ de 3411 fl. 16 cr.

Fundațiunĭ și darurĭ pentru Asociațiune au făcut în anul trecut: 1) D-na *Zinca Roman* din Făgăraș, amĕsurat testamentuluĭ fericitului sĕu soț Ioan Roman, a început sĕ dea în fiă-care an câte 120 fl. pentru a-se împărți din acești banĭ douĕ stipendii de câte 60 fl. pentru școlarĭ gimnasialĭ, ér capitalul fundațional s'a obligat a-l intabula pentru Asociațiune pe casele sale din Făgăraș. — Fericitul *George Filep* din Tășnad a testat Asociațiunei 20,000 fl. — Institutul de credit și economii „*Albina*“ din Sibiiu a dăruit și în acest an pentru ajutorarea școlei Asociațiunei și a elevelor ei 1000 fl. — Dl *Partenie Cosma*, directorul „Albinei“, a colectat pentru trebuințele școlei aprópe 1200 fl. — Dl *Eugen Crișan*, mare proprietar în Reghinul săsesc, a dăruit pentru școlă 100 fl. — Dl *Gregoriu Venter*, advocat în Arad, tot pentru școla Asociațiunei 50 fl.

Membrii Asociațiunei au fost: fundatorĭ 73, pe viéță 162, cu taxe anuale de câte 5 fl. 714, dintre carĭ însĕ numai 412 au plătit taxele pentru anul 1894. Acésta e destul de trist, căcĭ dintr'un numĕr așa mare de Românĭ, câțĭ suntem noi, ar trebui sĕ avem cel puțin câte-va mii de membri.

Dintre *despărțĕmintele* Asociațiunei mai rĕu s'au purtat: Agnita, Betlén, Ciachi-Gârbou, Dees, Elisabetopole, Gherla, Mociu și Treiscaune, carĭ n'au dat nicĭ un sĕmn de viéță.

După cetirea acestui raport, urmă alegerea mai multor comisiunĭ și se făcură din partea membrilor mai multe propunerĭ, carĭ tóte s'au predat comisiunilor pentru studiare. La urmă se cetiră douĕ disertațiunĭ frumóse, după carĭ se sfîrși ședința întâia.

Dela început până la sfîrșit luă parte la acéstă ședință și Escelența Sa Metropolitul, care atât la intrarea în sală, cât și la eșire a fost întimpinat cu sgomotóse strigărĭ de „sĕ trăéscă“.

Urmă un banchet mare la otelul românesc „Univers“, unde se ținură multe și frumóse toasturĭ. Primul toast l'a ținut președintele Moldovan pentru Maiestatea Sa; tot președintele a toastat apoi pentru Metropolitul Mihalyi. Metropolitul rostì după asta un frumos toast pentru Asociațiune, pentru președinte și pentru comitetul ei. Toastul acesta a fost ascultat cu deosebită plăcere, făcêndu-i-se Escelenței Sale marĭ ovațiunĭ. Se mai rostiră multe alte toasturĭ, carĭ de carĭ mai frumóse.

Séra a urmat un *concert*, cum nu s'a mai pomenit la Românii din Ardeal póte nicĭ-odată. Peste 1000 persóne luară parte la concert. D-l *Iacob Mureșianu*, distinsul compositor român, cu classica sa operă „*Mănăstirea de Argeș*“ a stors admirtațiunea tuturor și a făcut onóre Românilor, carĭ până acum n'au avut o asemenea operă. D-lui Iacob Mureșianu 'i s'au făcut de repețite-orĭ ovațiunĭ marĭ.

In diua a doua urmă altă ședință, în care se aduseră mai multe hotărîrĭ frumóse și s'a reales comitetul pe un nou period de trei anĭ, după amédĭ s'au continuat ședințele până la 8 óre, când s'a închis adunarea prin sgomotóse urărĭ de „sĕ trăiască“ la adresa președintelui și a comitetului.

Séra urmă un bal strălucit, ér a treia di se făcù o escursiune în „Bercul Metropolitan“, séra se dete încă un concert, după care mai urmă un bal la otelul „Univers“, cu care se încheiară aceste frumóse serbărĭ, carĭ vor rĕmané neuitate de toțĭ aceia, câțĭ au luat parte la ele.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Isprava lui Pandur.

De *Ascanio.*

La mijlocul cóstei, Pintea puse pușca jos, scăpără cât-va din amnar, căcĭ iasca era jilavă, și-șĭ aprinse luléua, apoi căutând împrejur și nezărindu-șĭ cânele, puse douĕ degete în gură, fluerà subțire și tremurat de mai multe-orĭ, dér vĕdênd, că nu vine, prinse a striga nĕcăjit: „Pandur! Pandur!“... glasul lui singur îi dădea rĕspuns din depărtarea codrului...

— Ér șĭ-o fi prilejit haita drum la moș Stoian, dise el pornind în sus, orĭ s'o fi furișat în casă lângă copilă... Copila!.... și un oftat, scos din adênc, se risipì cu un nor albicios de fum.

Fără voiă se opri și întorcêndu-șĭ capul, privì îndelung spre poiana din vale, unde casa lui nouă, încunjurată de merĭ, de cireșĭ și de liliecĭ, plinĭ de florĭ albe și trandafirii, resărea luminósă, în bătaia atuncĭ ardĕtóre — a sórelui de April.

Il munceau gândurile. Cuprins de-o neînțelésă obosélă simția, că i-se taiă rĕsuflarea și că sugrumat par'că, i-se usca tot mai mult gâtul.

Repede îșĭ lĕpĕdă căciula, îșĭ descheià peptarul și ștergêndu-șĭ fruntea de sudóre, se rĕzimă de un copac și rĕmase perdut cu privirea în zare, până se simțì picurându-i lacrime de-alungul obrazului și pĕrul i-se resfirà de-o bóre de vênt.

Sĕrac, dér îndemânatec și chipeș de cum eșise din óste, se însurase cu Mărica, fata pîrcălabului Stoian, frumósă și cu dare de mână, așa că toțĭ îl fericeau pentru norocul lui. Cincĭ anĭ, cât lucrase la curte, trăise bine, din plin, și nu dusese grijă de nimic. Totu-șĭ, o singură mâhnire îi turburase sufletul: nu-i trăiau copiiĭ și copiiĭ îi erau dragĭ. In copii îșĭ punea el deplina fericire!

Cum însĕ era tînĕr, nu se biruì de așa nevoiă, ci cu credință și cuget curat îșĭ alinà durerea și simțì mângăere. De altfel, nădejdea nu-i fusese deșartă, căcĭ de trei anĭ, de când se aședase pădurar la Dălhăuțĭ, D-deu îi dăruise o fetică dulce și mândră, ca mă-sa, bună și vióie ca dênsul. Și o iubiau! și o păzeau! fiindu-le singura și cea mai scumpă a lor comóră.

Plăpîndă cum era, nu-i călcau picióreле prin roua dimineții, nicĭ apusul sórelui n'o prindea pe afară. Descântată de deochĭ, de cum un om strein se uita la dênsa, purta la gât un șir de nodurĭ legate pe sfóră de lînă albă — la cele 12 Evanghelii din Joia mare — ca s'o apere de frigurĭ. Și între sprîncene benghiu de pămênt luat din talpa piciorului — sĕ nu se lipéscă vrajă de dênsa; ér în scăldătóre, bunică-sa Lunea și mamă-sa Vinerea, îi puneau flóre de nalbă, busuioc și frundă de nuc, sĕ-i fiă blândă firea și trupul vîrtos.

Printr'o ciudată îmbinare de taine ale făpturii, din el și nevastă-sa, amêndoi voinici și plinĭ de viéță, eșiau copii sérbezĭ și bolnăvicioșĭ.

Décă se învoise el, meșteșugar, sĕ părăséscă curtea, unde avea odihnă și belșug, pentru slujba trudnică și singuratecă dela pădure, o făcuse, mai mult, din încredințarea, că acolo traiul e mai prielnic copiilor, și fiind-că i-se sfîșia inima, când se gândea, că la părințĭ fusese șépte frațĭ și că el nu avea parte de odraslă. Copiiĭ, cei dintâiu, îi muriau încă din fașă, numai copila acésta le trăia și de sănĕtatea, de viéța ei, le atîrna lor pacea și norocul în casă.

Cu bună căutare, cu pază, tóte le mersese până atuncĭ după vreme, dér dela o vreme fata începuse a tînji și slăbea vĕdênd cu ochii. Ba, c'or fi dinții, ba, că cresce, orĭ mănâncă pré mult, séu nu mănâncă de ajuns, că e una, că e alta; fiăcare le spunea ce socotea, dându-le sfat și lécurĭ, orĭ mai înbărbătându-i, căcĭ se ofileau și dênșii, pe di ce mergea bóla ei înainte.

— Lasă, după Paște, când or înflori pomii și s'o îmbrăca pădurea, le spusese Popa Stan din Faraóne, care-i cununase și-i iubia de micĭ copii, o sĕ vĕ venițĭ cu toții în fire și o sĕ bem ér pelin pe érbă verde în poiană la noi, că bun e D-deu și primă-vara multe minunĭ face, cu sórele și cu mugurii ei!...

— Sĕ-țĭ fiă vorba aurită, într'un cés bun, taică părinte, rĕspunseseră ei, cu un palid zîmbet pe buze, dér cu îndoiala în inimă, căcĭ le era și frică sĕ mai înfiripeze vre-o dorință pentru viitor.

Și Pascele veniră cu florĭ, cu sóre, cu frunde verdĭ, și fetica începù sĕ mérgă spre bine. Diua întrégă ședea pe-o scórță la

Discursul de deschidere.

al preşedintelui **I. M. Moldovan,** *rostit în adunarea dela Blaşiu a Asociaţiunei în ḑiua de 15 (27) August c.*

Onorată adunare! In timpul din urmă s'a observat o viuă interesare de Asociaţiunea nóstră, în tóte regiunile ţĕrei locuite de Românĭ. Numĕrul membrilor ei — deşi încă pe departe nu atinge suma aceea, ce se póte aştepta cu dreptul — s'a sporit în mod considerabil. Despărţĕmintele create de mulţĭ anĭ, cu greutate mare puse în activitate acum funcţionéză mai pe tot locul nu numai în centrele lor, déră unele chiar şi prin comune singuratice. Ele ramifică din ce în ce mai mult pulsaţiunile, ce sunt chiămate a-le duce până în cele mai depărtate unghiurĭ, şi a-le ţiné vii şi sănĕtóse în legătură continuă cu centrul. Adunările lor, cel puţin în casurĭ şi locurĭ singuratice, sunt cercetate fórte bine, aşa cât ele încep a corĕspunde destinaţiunii lor importante. Crescênd acéstă interesare şi generalisându-se în tot ţinutul locuit de Românĭ, peste câţĭ-va anĭ vom ajunge la ţînta prefiptă acestei instituţiunĭ. Dér spre acésta se recere lucrare stăruitóre şi fórte încordată, pentru-că masele marĭ în genere sunt conservative, éră poporul român în special ţine, ca fierul, la cele ereḑite, şi întêmpină cu neîncredere orĭ-ce inovaţiunĭ.

E bună însuşirea acésta a Românului, pentru-că ea îl ţine în fiinţa sa şi îl apĕră în contra smăcinărilor; numai cât ea de multe orĭ pune pedecĭ grele şi progresului în cele bune şi salutare.

Altă operaţiune îmbucurătóre în viéţa cea domólă a Asociaţiunei nóstre este aceea, că afacerile ei au început a-se discuta viu şi cu interes nu numai în cercurĭ private, ci şi în publicitate. Puterĭ nouĕ se adună în giurul ei, 'i-se angagéză cu mare zel şi îi promit concursul lor viguros. Vederile asupra mijlócelor nu putem ḑice, că s'au schimbat: déră ele s'au lămurit şi clarificat mult în timpul din urmă.

Chiar şi cu referinţă la normativul reuniunei acesteia s'a simţit lipsa de a face unele schimbărĭ, prin carĭ sĕ i-se asecureze funcţionarea mai promptă şi mai corĕspunḑĕtóre.

Pe lângă aceea, fiind în statute unele espresiunĭ şi determinărĭ, ce nu stau în consonanţă cu raporturile schimbate ale vieţii publice de stat, din parte competentă s'a cerut modificarea şi introducerea altor disposiţiunĭ după stările faptice şi dreptul public de acum.

Decĭ organul esecutiv al Asociaţiunei acum împlinesce mandatul adunării generale din 1892, satisface tot-odată provocării înaltului regim şi presentéză onorabilei adunărei, pe lângă raporturile despre mersul afacerilor, carĭ vor fi obiect de discuţiune şi decidere, — precum au fost dela întemeierea Asociaţiunei în fiă-care an, — şi un proiect de modificare a statutelor, ca aşa ele sĕ fiă aduse în consonanţă cu dreptul public, ér de altă parte sĕ fiă mai clare şi sĕ ne asecureze mai deplin mersul regulat spre scopul prefipt.

E învederat, că cu deosebire prin acest punct al programei sale, adunarea presentă devine fórte interesantă şi epocală în viéţa Asociaţiunei, pentru-că ea are sĕ decidă şi asupra unor determinărĭ din statute, ce i-se presentéză modificate nu numai după formă, déră şi după cuprins.

Cu atât simţim cu toţii bucuriă mai mare, când vedem adunată aicĭ o corónă de membrii atât de numĕrósă şi public atât de frumos, fraţĭ cu inima aprinsă, plină de zel pentru binele public, carĭ au concurs nu numai din ţinutul mai apropiat, déră şi din regiunĭ depărtate, spre a-şĭ unì puterile şi spre a lucra împreună.

Onorată Adunare! Décă vom cumpăni serios mulţimea lipselor, ce ne împresură; décă vom considera cât de multe şi varie sunt terenurile, carĭ reclamă în mod imperios aplicarea puterilor şi a activităţii nóstre; décă vom adauge către acestea împrejurările grele, în carĭ ne aflăm: judecênd drept, vom trebui sĕ recunóscem, că bune şi dulcĭ sunt fructele acelea, carĭ ni-le a produs Asociaţiunea până aicĭ. Dér ele sunt puţine, de aceea nu prea suntem mulţămiţĭ cu avêntul, ce societatea nóstră a luat dela începutul sĕu şi până aḑĭ.

Pentru aceia dintre noi, carĭ judecă astfel, corectivul este indicat de sine: sĕ punem umĕrul cu toţii, sĕ lucrăm cu mic cu mare, bĕtrânĭ şi tinerĭ întru înţelegerea frăţéscă, unul fiă-care după mĕsura puterilor sale, — şi fructele vor deveni din ce în ce mai numĕróse, vor câştiga crescere şi desvoltare.

Divisiunile ivite pe alte terenurĭ, şi póte şi îndreptăţite din anumite considerărĭ, pe terenul acesta sĕ lipséscă, şi Asociaţiunea va prospera. Vĕ salut din inimă pe toţĭ, şi cu acésta declar adunarea ei generală de deschisă.

Matriculele de stat.

Ministrul de interne a dat o ordinaţiune-circulară către tóte municipiile comitatense, ordinaţiune privitóre la matriculele de stat, şi adecă cu privire la *însciinţarea nascerilor şi a deceselor*, a cărei neobservare va fi pedepsită. Pentru-ca fiă-cine sĕ aibă cunoscinţă despre îndatoririle, pe carĭ le are în acéstă privinţă, ministrul a ordonat, ca publicaţiunea, pe care o facem şi noi cunoscută publicului mai la vale, sĕ fiă afişată în tóte comunele comitatelor la casa comunală şi în localităţile tuturor purtătorilor de matricule de prin comitate. Mai departe a ordonat, ca amintita publicaţiune sĕ se cetéscă cu glas respicat şi sĕ se esplice de către toţĭ primarii publicului de prin comune, adunat la primării în ḑilele de 1, 8, 15, 22 şi 29 Septemvre n.

Publicaţiunea amintită conţine următórele puncte:

1) Indatorirĭ de însciinţare.

Nascerile şi decesele, începênd cu 1 Octomvre l. c., trebue sĕ se însciinţeze purtătorilor matriculelor de stat.

Fiă-care cas de nascere séu de mórte trebue însciinţat la acel purtător de matricule de stat, în al cărui cerc s'a întêmplat casul. Casurile de nascere séu mórte, întêmplate pe calea ferată séu pe corăbii, sunt de a-se însciinţa purtătorilor de matricule competenţĭ, din staţiunile de desvagonare séu debarcare.

Fiă-care nascere trebue sĕ fiă însciinţată cel mult o sĕptĕmână după nascere. Copiiĭ născuţĭ morţĭ, séu morţĭ în decursul nascerei, sunt a-se însciinţa cel mult în ḑiua de lucru, ce urméză după nascere séu mórte.

Fiă-care cas de mórte este a-se însciinţa cel mult în ḑiua de lucru următóre după morte.

La *însciinţarea nascerilor* sunt îndatoraţĭ următorii în şirul cum sunt amintiţĭ aci: 1) Tatăl legitim; 2) mósa, care a asistat la nascere; 3) medicul, care a asistat la nascere; 4) ajutătorii, carĭ au asistat la nascere şi 5) acela, în a cărui locuinţă s'a întêmplat nascerea. Afară de aceştia mai este îndatorată sĕ anunţeze: şi mama, îndată-ce e în stare s'o facă acésta.

La *anunţarea casurilor de mórte* sunt îndatoraţĭ, în şirul acesta, următorii: 1) Capul familiei; 2) membrii familiei; 3) acela în a cărui locuinţă s'a întêmplat casul de mórte; 4) proprietarul casei, décă locuesce în casa respectivă. La însciinţare este a-se presenta atestatul de mórte scris de inspectorii de morţĭ.

Atât la însciinţarea nascerei, cât şi a casului de mórte, sunt îndatoraţĭ cei numiţi mai târḑiu în şir numai în casul, décă cel dintâiu îndatorat séu nu esistă, séu este împedecat la facerea însciinţărei. Insciinţarea se face verbal, şi adecă din partea celui îndatorat la însciinţare, séu din partea altei persóne încredinţată cu însciinţarea, care însĕ are cunoscinţă nemijlocită despre nascere séu despre casul de mórte.

Ce privesce casurile de nascere şi deces, carĭ se întêmplă în case de nascerĭ, spitale, case de muncitorĭ, căsarme séu în alte institute publice, civile séu militare, îndatorirea de încunosciinţare o are antistia institutului.

La purtătorii matriculelor de stat sunt de a-se însciinţa şi acele casurĭ de nascerĭ şi decese, carĭ, ce e drept, s'au întêmplat înainte de 1 Octomvre c., dér carĭ până la 1 Octomvre c. n'au fost induse în matriculele confesionale.

Acela, care află un copil nou născut, este îndatorat a face însciinţare despre acésta la primarul comunal, décă e posibil numai decât, cel mult însĕ în ḑiua următóre.

II. Procedura penală.

Acel îndatorat la însciinţare, care n'a făcut însciinţarea în timpul prescris, séu a făcut cu scire o însciinţare falsă, întru cât nu se face punibil de o pedépsă şi mai grea, este vinovat de călcarea legei şi se pedepsesce cu o pedépsă în banĭ până la *şése sute de corone.*

Coresp. „Gaz. Trans.“

De pe valea Someşului mare.

Trecù un jumĕtate de an, de când nu v'am scris nimic de p'aicĭ. Acum însĕ, că ce *timpul* e atât de bun şi potrivit cu dorinţele economului, încât drept salutare audi din gura lui vorbele: „Sĕ scii, că avem o vreme bună!“ şi „D'apoi de o-ar ţiné D-ḑeu, sĕ se cócă mălaiele!“ — avênd o lécă de vreme, mĕ pun a însciinţa pe Onoraţii cetitorĭ ai „Gazetei“ despre unele şi altele din acest ţinut.

Timpul a âmblat tótă vara tare prielnic cerinţelor agronomice, afară de câte-va sĕptĕmânĭ secetóse adĭ primăvară. Din acéstă causă şi sĕmĕnăturile tóte au fost şi sunt fórte frumóse, dér ceva întârḑiate în cócere; grânele au dat recóltă bună, sĕcările şi orzul mijlocie, cucuruzele promit mult, şi décă va ţiné căldura acésta 3—4 sĕptĕmânĭ, atuncĭ va fi cucuruz mult şi bun. Din paiu e aşa de frumos, cum nu ţîne rêndul ĕst de ómenĭ minte sĕ fi mai fost, dér e întârḑiat verde, îi trebue căldură sĕ se pótă desvolta şi cóce. Alt-cum tóte au întârḑiat în ĕst an din causa secetei de ast-primăvară. Tot aşa sunt şi prunele şi strugurii. De altă-dată pe Sântă-Mărie slugiau preoţii cu strugurĭ în loc de vin, acum sunt ca porumbelele de tarĭ, ér prunele încă nu sunt bune de mâncat. Prune sunt multe, mere şi pere asemenea, ér strugurĭ, de şi nu mulţĭ, dér după câţĭ-va anĭ după olaltă n'au fost mai de loc, acum şi cu puţinĭ ce sunt, ar fi ómenii mulţămiţĭ, numai de ar fi timp bun sĕ se cócă.

Nutreţ au adunat ómenii p'aicĭ mult şi bun; nu ţin minte sĕ fi mai făcut óme-

---

sóre şi pe obrăjeii ei micşoraţĭ şi gălbeniţĭ de bólă, pielea începù sĕ se întindă şi sĕ se rumenéscă. O mai mare minune nu le putea umplea casa de bucuriă şi de lumină, ér numele popei fù rostit cu sfinţeniă şi cu bine-cuvêntărĭ.

Tóte acestea i-se prefirau prin minte, redeşteptând, una câte una, împrejurările, chiar neînsemnate, ce se întrupau cu ḑilele de bucuriă orĭ de durere, din acel trecut al vieţii lor!...

Aşa vĕḑù el pe Pandur, cânele şi tovarăşul lui de vênătóre, adus de Moş Stoian, în ḑiua botezului fetei şi aşeḑat mic şi tremurând, într'o mânecă de cojoc, pe cuptor. Mai târḑiu, când putù sĕ sară, îl vĕḑù întins de-alungul în pat lângă Niculina, lingêndu-i mânuţile şi jucându-se cu canafurile betelor roşiĭ, cu carĭ era încinsă. Când fata putù sĕ umble, nu era colţişor din casă în care sĕ nu o ducă, alergându-i sglobiu şi jucător înainte, ér când, obosit, se trîntea pe prag, gâfâind, o privea cu ochĭ atât de duioşĭ şi aşa de gingaş se 'mlădia împrejurul ei, când tăbăra pe dênsul, încât fără de grijă, o vedeau vîrîndu-i mânile în gura lui cea mare, deschisă, orĭ trăgêndu-l de códă şi smucindu-l de urechĭ, căcĭ se lăsa sĕ fiă rĕsucit în tóte felurile, fără ca o singură dată sĕ aibă vre-o mişcare rĕutăciósă.

Din potrivă, cu cât fata îl nĕcăjea mai mult, cu atâta, înţelegênd par'că nevinovăţia jocului, se făcea el mai blând şi din ḑi în ḑi ast-fel o îndrăgea.

Crescênd, unul lângă altul, el mare, voinic şi frumos, ea şubredă, mică şi gingaşă, era o minune, când eşiau împreună, cu ce îngrijire nu-i părăsea pasul şi cum alerga îndrĕsneţ înainte, décă simţia nevoe de apĕrare. Când Pandur sta culcat pe prag, erau sigurĭ, că Niculina e în casă, ér nóptea nu avea astîmpĕr, nicĭ mergea sĕ se culce, pe pătura dela piciórele patului, până ce punênd capul pe aşternut, nu se încredinţa, că adormise copila.

Şi lacrămile îi curgeau bietului om, gândind la dênsa acum din nou prinsă de frigurĭ, gemênd şi sgârcindu-şĭ trupşorul, când o înteţea tusea ce-i clocotea în fundul peptului şi, bolovănea ochii aprinşĭ de sânge şi de căldură.

Işĭ aprinse din nou luleaua şi se puse jos, căcĭ îi tremurau genunchii.

Venise sócră-sa de sĕrbĕtorĭ şi găsind fata înviorată, o luase plină de bucuriă, peste gârlă în sat, s'o arate lui naşu-sĕu Logofĕtul, şi cum pe neaşteptate, căduse plóie, n'o adusese decât a doua ḑi acasă, cam rĕguşită şi îmbujorată la faţă.

Descântece, trăsăturĭ, scăldăturĭ cu tot soiul de buruienĭ, fură de géba. Din ce în ce puterile i-se tăiau şi mânile slăbănogite, de abia mai cuprindeau capul lui Pandur, întins de-a curmeḑişul patului, privind-o galeş şi dându-i zadarnic pricină de jócă.

Doctorul chemat, după stăruinţa popei, dăduse din cap şi-şĭ ridicase ciudat sprîncenile, ceea ce se înţelegea, că mare nădejde de scăpare nu rĕmăsese.

Mărica frêntă de durere, cădea de decimĭ de orĭ în genunchĭ, la icóne, bătênd mĕtănii şi rugându-se pentru însĕnătoşirea copilei. Ea se încredinţase, că décă o va perde şi pe asta, D-ḑeu nu-i mai îngăduia linişte şi bucuriă pe pămênt, n'o mai răbda, — vinovată de a-se fi îndoit, în césurĭ de desnădejde, de îndurarea şi puternicia lui — sĕ pórte nicĭ duiósa podóbă de mamă, nicĭ datoria cea sfântă de soţiă. Căcĭ ea, care din dragoste şi luptând cu apriga voinţă în potriva părinţilor sĕi, luase pe Pintea — Fĕt-frumosul satului — simţea umilire şi pustiu în suflet de atâta lipsă de noroc, şi sdrobită, acum, vedea stingêndu-i-se şi cele din urmă scântei ale credinţei. Mândră şi deştéptă din fire, Mărica avea inimă bună, cugetul blând, şi n'ar fi pricinuit nimĕnui vre-un neajuns, cu scire şi cu dinadinsul, avea decĭ şi dreptul sĕ-şĭ piardă socotinţa şi răbdarea sub povara atâtor crâncene loviturĭ...

Mamă-sa şi Voica preotésa, care din ḑi şi până în nópte steteau împrejurul ei, aveau par'că mai multă nevoe sĕ caute de dênsa, s'o mângâe, orĭ s'o însufleţéscă, decât sĕ dea ajutor la cele de trebuinţă pentru îngrijirea bolnavei.

Numai când se întorcea Pintea acasă, se mai desmeticea. Ii eşia înainte, îl apuca cu vorba, îl întreba, îl cerceta de unde vine, ce a făcut, cu cine s'a întêlnit — lucru ce nu i-se întêmplase, sĕ facă altădată — şi la sfîrşitul întrebărilor ei, repeḑĭ şi fără şir, îi spunea cu un zîmbet, aprópe vesel, că: Niculina e mai rĕcorită, orĭ că dórme, séu că stă culcată lângă Pandur.... Şi tot repede îşĭ făcea vênt pe afară, ca sĕ-şĭ înece plânsul...

Dér vêntul începuse sĕ încovóe crĕngile copacilor şi frunḑele tinere, tre-

nii atâta nutreţ, cât făcură în ĕst an. E drept că, păcăliţĭ fiind de câte-va ierni lungĭ, s'au pus pe cultivarea trifoiului şi a lucernei, carĭ dau 3—4 recolte. Stând lucrul aşa, ar crede omul, că preţul vitelor trebue sĕ fiă în crescere, (că acolo tot déuna stă în raport invers cu preţul nutreţului), dér nu e aşa; vitele nicĭ acum nu au cel preţ; e drept, că ceva au mai crescut preţurile, dér nu mult. Singur porcii se ţin în preţ; un purcel de un an ţinut mai numai cu câmpul, e aci 15—20 fl.; o purcică de acea etate, de nu are purcei e 12—16 fl., de are 2—3 purcei se vinde cu 22—25 fl. De unde ar urma ca, ómenii noştri sĕ ţină mai mulţĭ porcĭ, că mai lesne şi mai sigur pot face banĭ din ei. Bine ar fi, décă ar şi vedé, ca sĕ aibă rasă bună de porcĭ, carĭ se îngraşă lesne, că sunt mai arătătorĭ şi au preţurĭ mai bune. Dér cu bucatele puţine ce au fost în anul trecut, a scădut numĕrul porcilor domesticĭ dela ţĕranii noştri, s'au înmulţit însĕ cei de pădure în mod îngrozitor, mulţămită părintescii îngrijirĭ de a da *totul* în arendă şi de a nu lăsa puşcă ţĕranului nicĭ pentru apĕrarea vieţei şi averei, décă nu dă banĭ şi ér banĭ. Holdele sĕmĕnate cu păpuşoiu, cele ce-s ceva-şĭ mai aprópe de pădurĭ orĭ tufişĭ, tóte sunt hărămite de porcĭ, carĭ vin ḑiua-nóptea prin cucuruze, ca la ei acasă. Bieţii ómenĭ, de sunt acolo, aruncă după ei cu tăciunĭ, sumuţă cânii, chiue, dér porcii nu se dau duşĭ, că sunt mulţĭ, ér la ómenĭ nu observă puscĭ, care singure sunt în stare sĕ-i pună pe fugă. Ast-fel mulţĭ ómenĭ de pe aicĭ şi — după cum îmĭ spunea un om din Mociu — de pe marginea câmpiei, vor rĕmâné fără cucuruze din causa porcilor sĕlbaticĭ, carĭ sunt posesiunea *domnilor grofĭ şi baronĭ* şi carĭ érna le duc în pădure cucuruz şi tatarcă ca sĕ pótă trăi şi sĕ se pótă înmulţi spre dauna poporului din apropiere şi spre bucuria şi desfătarea Măriilor sale, că Dómne ce chefurĭ, mai trag când, âmblând la vênat, puşcă câte unul. Décă micii posesorĭ ar cuteza sĕ mérgă cu puşca şi sĕ pusce vr'unul, e vai de ei, că nu pentru un porc sĕlbatec, dér pentru un epure îi trag marii posesorĭ — *arendaşii vênatului* — de-i usturá pielea, pe care-i capĕtă, dér pentru un porc ce ar fi în stare sĕ facă. De merg cei păgubiţĭ şi li-se plâng, că uită Măria ta, porcii îmĭ fac daună în cucuruz, grâu, sĕcară etc. ei se plătesc cu: „grijesce!“ Va sĕ ḑică, poporul sĕ cultiveze păpuşoiu şi alte bucate pe séma porcilor sĕlbaticĭ, pe carĭ a-i nimici nu-i ertat, ca marii posesorĭ sĕ aibă chefurĭ pe timpul vênatului, şi cucuruzul sĕ-l cultiveze în holda lui, nu în cea groféscă orĭ baronéscă, şi holda sĕ o plătéscă de dare ér recolta sĕ o culégă porcii sĕlbaticĭ! E bine aşa, domnule ministru? E aceea dreptate, ca animalelor sĕlbatice nu numai sĕ nu li-se pună stavilă înmulţirei, ci sĕ li-se chiar favoriseze înmulţirea şi susţinerea spre dauna micilor posesorĭ? Şi micii posesorĭ de aci şi din satele învecinate sunt cu drept cuvêntul mult supĕraţĭ din acésta causă, că ḑiua au sĕ lucreze pe hotar la trifóie, otăvĭ ş. a., ér nóptea în loc sĕ se odihnéscă — trebue sĕ mérgă sĕ-şĭ păzéscă cucuruzele de porcii sĕlbaticĭ, carĭ sĕ adună orbişĭ şi fac daune de nu-i vrednic capul lor. Décă la începutul acestui véc numiau strĕinii Ardélul, „ţara urşilor“ adĭ cu mai mult drept l'ar puté numi „ţéra porcilor“ sĕlbaticĭ.

Un rĕu mare, mult mai mare decât tóte relele, ce bântue acest ţinut, sunt multele *bance*, ce s'au înfiinţat în timpul din urmă pretutindenea. Despre acest rĕu făcui amintire şi în cea din urmă corespondinţă a mea, ce apărù la începutul acestui an în „Gazeta Transilvaniei“, n-rii de Dumineca. Dér am fost rĕu înţeles de mulţĭ cetitorĭ şi unele foi de ale nóstre şi de cele strĕine au întortocat înţelesul cuvintelor mele. Nu voiu sĕ întru aicĭ în dispută cu aceia carĭ au sărit ca cocoşii asupra mea, respective asupra celor susţinute de mine în acea corespondinţă, dér de va cere trebuinţa — ridic bucuros şi fără frică mânuşa, — ci aci, la acest loc spun din nou starea lucrului, precum ea în adevĕr se află, şi cele spuse de mine le şi subscriu şi iau rĕspunderea pentru ele înaintea orĭ şi cui.

Sunt de firma convingere, că bancele cele multe duc poporul la perire materială şi morală. Dér bine sĕ fiu înţeles, eu nu dic, că bancele cele românescĭ, orĭ cele ungurescĭ, ci dic „*bancele*“; nicĭ dic că duc la perire numai pe poporul nostru orĭ pe cel maghiar, ci de-o potrivă pe ambele. Poporul greu muncitor, fără considerare de naţionalitate orĭ confesiune, a ajuns deja *tributar*, ér în scurtă vreme va fi chiar *sclav*, iobagiu bancelor. Acésta o sciu positiv eu şi o sciu toţĭ sătenii, cărturarĭ şi necărturarĭ din acéstă parte de ţéră, şi a o trage la îndoélă nu póte de cât acela, care nu se învîrte prin popor, orĭ décă da — âmblă cu capul în sac. Sciu şi aceea, că nicĭ o bancă nu strigă după ómenĭ: haideţĭ sĕ vĕ dau banĭ! nicĭ nu-i ameninţă cu proces de n'or merge sĕ iee banĭ împrumut. Dér tot aşa dic şi pot ḑice şi cârcĭmarii: Noi nu silim pe nime sĕ vină şi sĕ-şĭ bee avutul! Şi cu drept cuvênt! Nicĭ în cârcĭmă, ca şi la bancă nu merge mai nime de silă, ci de bună voiă cei mai mulţĭ, decĭ nicĭ banca nicĭ cârcĭma nu sunt de condamnat, ci de condamnat sunt aceia, carĭ le caută prea des şi fără lipsă adevĕrată, fără precugetare matură. De este însĕ a se da ceva vină la amêndouĕ aceste lucrurĭ atât de căutate, aceea ar fi numai, că ce sunt prea multe şi puse tot în calea lumii, şi ca sĕ pótă trăi şi una şi alta, dă prea ieftin marfa ce o are, bancele *banii* şi cârcĭmele *bĕutura*. Décă bancele ar da banii mai cu mare scrupul şi décă cârcĭmele ar dar bĕuturile mai bune şi cel puţin de 10 orĭ aşa de scumpe, atuncĭ n'ai vedé aşa multe moşii vêndute din causa unuia orĭ altuia din aceste douĕ lucrurĭ. Dér şi aci e rivalitate, ca orĭ unde în lume, şi o rivalitate, care de sigur va duce cea mai mare parte a poporului la bâta de cerşitor.

O altă vină se mai póte da bancelor în genere, că iau prea marĭ percente după banii împrumutaţĭ cu cambii. Ce cugeţĭ: 8% camătă şi 3%—4%—8% spese de manipulare! Mie unuia, décă-i vorba, că în *adevĕr* bancele s'au făcut pentru de-a scóte pe popor din mânile cămătarilor, mi-se par prea mulţĭ banii ce poporul îi plătesce bancelor drept camătă. Aci se potrivesce de minune proverbul: *M'am ferit de ploie şi am cădut în lac!* Am scos pe popor din mâna individilor cămătarĭ, ca sub firma, că noi cu bancele l'om ajuta de banĭ pentru 8% sĕ-i luăm 12% şi mai multe! Şi apoi prin multele bance am demoralisat poporul, că mai de mult era ruşine grozavă pentru cela ce datoria unui cămătar o sumuliţă de 50—100 fl., dér adĭ merge poporul la bance cu fruntea ridicată, ba se îmbulzesce mai tare, decât la biserică, fără pic de ruşine, cu lipsă adevĕrată orĭ închipuită, cu precugetare şi fără precugetare; merge sĕ ia banĭ ieftinĭ, carĭ apoi îl scot din casă şi moşie şi-l duc la iobăgie mai grea, decât ceea ce era înainte de 1848. Mai mult: prin împrumutul pe cambii s'a demoralisat poporul şi în altă direcţiune; a prins a lua refugiul la înşelăciunĭ, subscriind fals şi aducênd în încurcătură persóne cinstite, ómenĭ nevino- Că, décă d. e. Pavel a împrumutat vaţĭ. dela banca X 100 fl. cu cambiu, la primul cambiu s'a pus giranţĭ Ion cu Petru în sperarea, că peste ½ an Pavel şi-a răfui socotéla şi ei nu vor mai avé grije. Dér Pavel nu replătesce suma împrumutată, ci la ½ an renoesce cambiul şi rógă pe giranţĭ sĕ mai iscăléscă odată, că apoi mai mult nu-'i va nĕcăji. Aceia o fac, dér îi declară, că mai mult sĕ nu le céră iscălitura. Pavel nicĭ nu li-o mai cere, dér nicĭ nu replătesce suma împrumutată, ci când vine terminul, iscălesce însu-şĭ pe Ion şi pe Petru în mai multe rêndurĭ, plătesce camăta şi spesele de manipulare şi are pace, ér Ion şi Petru se sciu deslegaţĭ. Dér odată se înfundă tréba: Pavel nu mai póte plăti nicĭ camăta nicĭ capitalul, banca provócă pe giranţĭ sĕ plătéscă, aceia declară, că de mult ei n'au mai stat bunĭ pentru Pavel. Acum începe procesul. Ér sfîrşitul lui? Gândiţi-vĕ bunĭ cetitorĭ!...

Un lucru încă nu-mĭ întră în cap: De ce adecă bancele iau spese de manipulare tot-déuna, de câte-orĭ debitorii renoesc cambiul? N'ar fi de ajuns, ca spese de manipulare sĕ ia numai când dau capitalul, ér de aci încolo, la renoirea cambiilor, sĕ ia numai adevĕratele percente? Aceste sunt lucrurĭ, carĭ mĕ nelinişteso, nu atât pentru mine, cât mai mult pentru poporul greu muncitor, fără deosebire de naţionalitate şi religiune. Şi, décă-i vorba sĕ ne gândim serios la sanarea vr'unui rĕu, atuncĭ eu cred, că rĕul acesta ar trebui sanat mai întâiu. Dér acésta o putem numai cu ajutorul bancelor, décă:

a) Ele tóte vor lua percente micĭ şi spese de manipulare numai odată, când împrumută cine-va suma.

b) Décă vor da banul cu mai mare scrupulositate şi nu pe cambii, ci pe contract cu întabulare, că în acest cas va lua banĭ numai cel ce în adevĕr are órecare avere şi — de şĭ-a păpa-o, nu va duce cu sine şi ómenĭ nevinovaţĭ la ruşine.

c) Décă va da banĭ numai pe lângă amortisare, şi altcum nicĭ decât.

Sĕ nu se supere susţiitorii bancelor de ceea-ce le spun aci, că nu din rĕutate le spun, nicĭ din invidie, orĭ ură, ci din motivul că ele — voind a sări în ajutorul poporului fără vreme şi scire, de multe-orĭ îl nefericesc.

Décă va cere trebuinţa, de altă dată mai multe voiŭ împărtăşi, acum atâta, dorind ca:

Cele bune
Sĕ s'adune,
Cele rele
Sĕ se spele!

Reteag, ḑiua de Sântă Mărie-mare 1895.

Ioan Pop Reteganul.

Adunarea generală a Reuniunei învĕţătorilor gr. or. din Bihor.

Inand, 26 August 1895.

Reuniunea învĕţătorilor gr. or. din comitatul Bihor s'a adunat în Oradea-mare la 10/22 August, pentru deliberarea punctelor din programa comitetului central, pe care le reasumez în următórele:

1) La 9 óre s'a făcut chemarea Duhului sfânt prin protopopul Orăḑii-marĭ Toma *Păcală*, asistat de preoţii: Ioan Costa şi Bodea. După finirea chemării Duhului sfânt, toţĭ membrii s'au dus în sala de învĕţămênt, unde au fost salutaţĭ prin o cuvêntare fórte nimerită de spectabilul domn Micolau *Zigre*, preşedintele reuniunei.

2) S'a constatat presenţa membrilor, carĭ din tóte cercurile, afară de cercul Beliu, au fost bine representaţĭ.

3) S'a aprobat statutele şi s'au luat mĕsurĭ pentru subşternerea la guvern spre întărire.

4) S'au constituit biroul: realegêndu-se cu aclamaţiune spectabilul d-l Nicolau *Zigre* advocat ca preşedinte; v.-preşedinte Rev. d-l Toma *Păcală* protopop; notarĭ: Avram *Igna* şi Nicolau *Indrieş*; cassar: Elia *Bochiş*; bibliotecar: D. *Sime* şi controlor T. *Cipou*, şi s'au ales 10 membrii în comitet.

5) S'a cetit raportul comitetului cen-

---

murau sub întâia lui atingere. Rĕcorit parcă, Pintea se ridică, îşĭ atêrnă puşca de umĕr şi cotind la drépta, luà poteca în spre gârlă.

Pĕrĕul Petrósei, care de multe-orĭ vara nu e decât o îngustă şuviţă de apă rece şi limpede, şi-a făcut, în tot cuprinsul ţinutului, un nume vestit de „avam şi primejdios“, când vine mare. Apele tuturor scursurilor de pe délurĭ, se năpustesc atuncĭ în albia lui, umflându-se până la câte-va înălţimĭ de stat de om, între malurile cele largĭ, de humă şi de pietriş, ce se mâncă tot mai adênc în fiă-care an.

Când érna a fost zăpădósă, de cum începe desgheţul şi ploile spală văile şi piscurile, Pietrósa cresce puţin câte puţin, până-ce la sfîrşitul primăverii se rĕvarsă din mal în mal, prăpăstuind punţile şi trecĕtorile, rostogolind, ḑile întregĭ, copacĭ şi bolovanĭ, şi punênd hotar înfiorător între pădurile de pe dél şi satele din prejur.

Cu cât se apropia Pintea de pĕrĕu, cu atâta foşnetul înăbuşit al undelor, îi dedeau par-că un fior, însĕ necunoscut lui, care din copilăriă le scia séma.

Ajuns la mal, se plecà, ţinêndu-se de un paltin, mĕsurà înălţimea apei şi vĕḑênd că trecuse de jumĕtatea malului, murmură cam îngrijat:

— Mare minune sĕ scăpăm cu faţă curată.... Şi décă o şi ploua, e vai nevoe!! Că prea frige sórele şi vêntul ne cam dă ocóle.

Apoi, punênd mâna în dreptul ochilor, privi spre culmea roşetică a délurilor, dete îndoelnic din cap, şi cârnind drumul, o luà de-alungul pĕrĕului spre casă.

* * *

De patru ḑile plóia curgea în făşii largĭ şi repeḑi, înecând vadurile şi potecile şi desfundând pămêntul clisos, în care piciorul se înomolea până dincolo de glesnă. Zarea învĕluită într'o pîclă, désă îşĭ strîmta, din ce în ce, hotarele, ér cerul turbure şi posomorît părea, că-şĭ rupsese zăgazurile.

Pietrósa, cu vuet sĕlbatic se revĕrsase departe peste malurĭ, până în mijlocul satelor, ducênd spaima şi primejdia peste tot locul. Puhoiul năprasnic sdrobise şi pustiise tot în calea lui. Chiar podul dela via lui Cinciur, singurul, care odinióră se mai împotrivea bătăei valurilor, fusese acum ridicat ca un fulg şi prăvălit cu grămedĭ de trunchĭ şi de chirestea, în apele Milcovului. In mijlocul acestei cumplite deslănţuirĭ a puterilor naturii, se auḑeau, când şi când, strigăte de ómenĭ şi mugete de vite, luptând în clipa nevoei sĕ ésă la liman. Nimenĭ însĕ n'avea îndrăsnélă sĕ le sară în ajutor. Surd la pĕsurile altuia, fiă-care căuta sĕ-şĭ înjghebe mai de grabă sie-şĭ rosturĭ de scăpare.

De abia plutaşii se încumetau sĕ se aţină pe la marginĭ cu crăngĭ şi cu prăjinĭ, ca din vêltórea apei sĕ pótă trage la liman, vre-un pătul cu bucate, vre-o bute cu vin, orĭ vre-un coteţ, în care veselĭ mai cântau cocoşii.

. . . .

Aceste înfiorătóre împrejurărĭ făceau dér, ca în casa cea albă şi luminósă a lui Pintea, jalea sĕ fiă mai cruntă şi mai négră, decât orĭ unde.

După-ce ḑile şi nopţĭ se bătuse în ghiarele bólei, Niculina, istovită de frigurĭ, se strînsese, şi acum zăcea galbenă, cu gura slută şi cu ochii vineţĭ, duşĭ în fundul capului, pe masa din mijlocul odăii, îmbrăcată în pînză de borangic, la cap cu douĕ crîmpee de lumînărĭ, rĕmase dela Paşte, a cărora flacără sérbĕdă pîlpăea, rĕspândind miros greu de fum şi de pămênt împrejurul ei.

Prăbuşită în genunchĭ la piciórele fetei, Mărica, cu pĕru despletit şi cu vestmintele rupte, atâta plânsese de trei ḑile, că i-se uscase isvorul lacrimilor. Câte un sughiţ îi mai scutura, din când în când, peptul, şi fruntea îi cădea greóe pe muchea scândurei, pe când din gură borborosea o rugăciune, orĭ un blestem! Mamă-sa şi preotésa Voica, pe carĭ le prinsese vremea rea la pădure, când se cercau în zadar s'o ridice, orĭ s'o îmbiă la odihnă, ea se smucea din braţele lor, strigând:

— Lăsaţi-mĕ! lăsaţi-mĕ! Voiu sĕ mor şi eu décă vie n'am avut parte de dênsa!...

Până în adêncul nopţii stetea ea vĕtându-se ast-fel, şi numai doborîtă de obosélă, cu mare greutate se ghemuia într'un colţ de pat, de unde se tot ridica speriată sĕ-şĭ arunce privirea asupra mórtei, lângă care vegheau bĕtrânele pe rênd...

Şi plóia cu sgomot bătea în ferestre, ér frământarea apelor se simţea parcă tot mai aprópe, învîrtoşată de gémĕtul vêntului.

Nimic însĕ mai sfăşietor decât durerea lui Pintea.

tral, din care s'a vĕdut, că tóte cercurile şi-au ţinut şedinţele regulat, afară de cercul Beliu; éră reuniunea are la vre-o 9—10 membri fundatorĭ.

6) A urmat raportul cassarului şi al bibliotecarului, din cari resultă: că reuniunea posede un fond de 150 fl., éră suma restantă, în lipsa de date, nu s'a putut constata. Biblioteca însĕ posede puţine opurĭ.

7) După-ce s'a preliminat o sumă de 15 fl. pe anul 1895/96, s'a ţinut disertaţie prin membrul Ioan Costa despre tema: „Factorii conservativĭ ai esistenţei poporului românesc", care a fost ascultată cu viu interes.

8) S'a cetit de către d-l preşedinte hârtia învĕţătorului I. *Vuia* din B.-Comloş, prin care rógă adunarea, ca sĕ-i dea atât spriginul material, cât şi cel moral pentru elaborarea opului de mare importanţă; „*Istoria scólei române*", şi adunarea a decis ca fiă-care reuniune tractuală în cercul sĕu de activitate atât publice, cât şi privat sĕ-i dea după putinţă spriginul cerut.

9) In fine adunarea esprimă mulţămită protocolară acelora On. Domnĭ, carĭ au bine-voit a-ne onora cu presenţa şi anume: Ioan Buna advocat în Oradea-mare, N. Domocoş preot în Bratca, G. Popp archivar la cons., Ioan Costa preot în Ianoşda, N. Rocsin preot în Făşad şi alţii. După aceea d-l preşedinte a închis adunarea prin o cuvêntare fórte alésă, salutându-l adunarea cu un „sĕ trăéscă".

Ioan Costa,
învĕţător.

SCIRILE ḌILEI.

19 (31) August

Un unitar american despre cestiunea română. Ḍilele trecute s'a ţinut în Belin (Secuime) Sinodul preoţilor unitarĭ. La acest Sinod a participat şi un delegat unitar din America cu numele Wilhelm H. *Lyon.* El a călĕtorit şi la *Braşov*, însoţit de profesorul *Kovács* János din Cluşiu, ca sĕ cunóscă aspiraţiunile române. Intre alţii el s'a întêlnit în Braşov cu „Maghiarul de nationalitate română" profesorul *Bogya* (?) cu care a schimbat câte-va idei asupra cestiunei române. D-l *Lyon* a ascultat pe „Valahul" *Bogya* şi în fine i-a observat, că America nu este un stat atât de naţional ca Ungaria, şi totuşĭ pretinde cunoscinţa limbei englese, şi toţĭ cetăţenii statului trebue sĕ se închine acestei limbĭ. La cina de adio dată de unitarii braşovenĭ, *Lyon* a recomandat Românilor „sĕ fiă bunĭ cetăţenĭ maghiarĭ, sĕ cinstéscă şi înveţe limba unguréscă şi seminţia unguréscă, care a câştigat acéstă patriă şi i-a primit în braţele ei, simţindu-se mândri, că sunt cetăţenii unui stat ca statul maghiar". — Povestea acésta o spun foile ungurescĭ, carĭ laudă pe unitarul american. Din parte-ne observăm, că nu cunóscem în Braşov pe nicĭ un profesor român cu numele *Bogya*; mai departe, că d-l *Lyon* ar fi făcut lucru cu mult mai cu minte sĕ-şĭ ţină sfaturile pentru el şi sĕ nu dea, el *un strĕin*, lecţii de patriotism Românilor, carĭ se simt vătĕmaţĭ, când în privinţa iubirei de patriă sunt asĕmĕnaţĭ cu *şoviniştii* ungurĭ.

—o—

„Emke" înaintea Majestăţii Sale. Se scie, că din incidentul manevrelor de tómnă, Majestatea Sa monarchul va veni în Ardeal şi va petrece şi în Cluşiu. „Kulturegyletiştii" din capitala şovinismului maghiar ardelenesc, au hotărît sĕ se presenteze înaintea monarchului printr'o deputaţiune. Deputaţiunea acésta, cum aflăm, va fi condusă de faimosul româno-fag, groful Gabriel *Bethlen*, înaintea Majestăţii Sale, care o va primi în 22 Septemvre. Suntem curioşĭ a sci cu ce cuvinte vor saluta „kulturegyletiştii" pe monarchul, şi care va fi rĕspunsul prea înalt. Par'că vedem cum o sĕ se făléscă deoparte cu aşa numita „magyar kultura", şi cum de altă parte vor spune, că acéstă duşmănósă instituţiune ungurécă — ce urmăresce scopurĭ curat de maghiarisare — e cea mai „pacĭnică" şi mai „blândă" din lume.

—o—

Contra Congresului naţionalităţilor. Representanţa oraşului *Liptoszentmiklos* a declarat în şedinţa de alaltăierĭ, că membri congresului naţionalităţilor (Slovacĭ) din Lipto, n'au primit dela nime însărcinare sĕ representeze la Congres pe cineva. Tot odată representanţa îşĭ esprimă nemulţămirea faţă cu programul Congresului — Slabă mângăere pentru şoviniştii dela cârmă!

—o—

Plăţile conducĕtorilor de matricule. Din Lugoş se scrie, că numĕróse comune din comitatul Caraş-Severin au înaintat recurse contra sistemisării a 35 de posturĭ de conducĕtorĭ matricularĭ, carĭ causéză greutăţĭ marĭ comunelor sĕrace. Adunarea municipală însĕ a respins recursele. — Biet popor, câte ai sĕ mai porţĭ în spate pentru mărirea „ideii de stat maghiar".

—o—

Vapor român. Miercurĭ, la órele 8 diminéţa, a sosit la Constanţa, în mijlocul entusiasmului general al orăşenilor, vaporul „*Medea*" al Regiei monopolurilor cu destinaţia pentru Constantinopole. La órele 4 p. m. vaporul şi-a continuat drumul spre Bosfor în sunetul musicei regimentului local. Un batalion de infanterie a dat onorurile cuvenite. Pe bord se aflau tóte autorităţile civile şi militare, precum şi o mulţime de persóne de distincţie, carĭ stau pe timpul sesonului la Constanţa. Ast-fel citâm pe d. Schina, prim-preşedinte al Curţei de casaţiă, pe d. G. Duca, directorul general al căilor ferate, general Cantili etc.

—o—

Nihilismul în Rusia. „Gazeta de Colonia" primesce din Petersburg scirea, că nihiliştii încep éraşĭ sĕ se misce. S'au pus la cale investigaţiunĭ marĭ în întrégă Rusia contra lor, deórece în timpul din urmă, şi mai ales dela mórtea Ţarului Alexandru III, ei au început sĕ-şĭ iese din reservă, ceea-ce a şi causat numĕróse arestărĭ.

—o—

Pisicĭ, ca propagatóre ale difteriteĭ. In mai multe comune din comitatul *Baranya* bântue difterita. Cercetarea medicală a constatat, că la lăţirea bólei dau mult ajutor pisicele. S'au aflat mai multe pisicĭ atacate de acéstă nemilósă bólă, carĭ umblând dela o casă la altă o transmit copiilor. Păziţi-vĕ dér de pisicĭ, mai ales pe timp de ast-fel de bóle lipiciόse.

—o—

Avis. Din Şemleu ni-se trimite cu data 28 August n. c. următorul avis. La tombola arangiată la 11 August n. c. cu ocasiunea adunării generale a „Reuniunei femeilor române sĕlăgiane", numerii câştigătorĭ 56, 60, 83, 115, 119, 126, 135. 153, 160, 201, 267, 281, 313, 392, 454, 456, 469, 481, 507, 511, 524, 537, 547, 554, 556, 557, 573, 586 şi 650 nicĭ până acum nefiind presentaţĭ pentru a-şĭ ridica lucrurile câştigate, posesorii acelor numerĭ de tombolă sunt rugaţĭ ca, contra losurilor provĕdute cu numerii amintiţĭ, obiectele câştigate sĕ le ridice dela subscrisul cel mult până la *25 Septemvre* n. c. Obiectele neridicate până la acest termin se vor licita în favorul Reuniunei femeilor române sĕlăgiene. — *A. Cosma*, secretarul „Reuniunei femeilor române sĕlăgiene".

—o—

Episcopate sêrbescĭ în Macedonia. „Corespondenţa Politică" află din Belgrad, că sunt multe şanse, ca Pórta sĕ acórde două episcopate nouĕ Sêrbilor din Macedonia; reşedinţa uneia ar fi la Üskub, şi a celeilalte la Prizzend.

—o—

Macedonia şi puterile europene. Din Sofia se scrie, că Macedonenii vor sĕ trimită o deputaţiune-monstră către marile puterĭ din Europa, ca sĕ pornéscă o mişcare europénă în scopul de a-se revisui § 23 din tractatul dela Berlin. Pentru acésta ei au esmis 2000 acţiunĭ de câte 100 francĭ.

—o—

Cununiă. D-l *Nicolau Roncea*, constructor mecanic în Braşov, se va cununa mâne la 11 óre a. m. cu d-ra *Paraschiva Ciuflec*, în biserica Sf. Nicolae din loc. Tot mâne se va cununa în aceeaşĭ biserică d-l *George P. Toflea* cu d-ra *Aneta Roncea.* — Dorim fericire tinerelor părechĭ.

—o—

Un oraş distrus. Ḍiarele rusescĭ anunţă, că oraşul Iucnow, numĕrând 4.000 de locuitorĭ, a fost distrus pe jumĕtate de un foc.

—o—

O nevastă lăsată în drum. O fóiă din Caşovia istorisesce următórele: Intr'o nópte din ḍilele acestea, papucarul George Urib din Caşovia, se re'ntorcea cu trăsura spre casă dintr'o călĕtoriă, însoţit de tînĕra sa nevastă Emilia Lang, pe care numai acum de curênd o luà în căsĕtoriă. Pe drum se iscà o cértă între tinerii soţĭ. Ce vrei tu, slabule, ḍise nevasta, că dóră nicĭ trăsura acesta nu este a ta! — Adevĕrat, că trăsura nu este a mea, caii însĕ sunt ai mei. Ḍicênd acestea, tînĕrul soţ de căsĕtoriă desprinse caii dela trăsură, pe unul se suì călare el, pe celalalt visitiul şi plecară împreună mai departe. Era tocmai pe la mieḍul nopţii. Nevasta fù lăsată cu trăsură cu tot în mijlocul drumului de ţéră.

—o—

Loteria de classă. Pe pagina din urmă a numĕrului nostru de astăḍĭ publicăm anunţul privitor la aşa numita loteriă de classă. Instituţiunea acestei loterii se practică în străinătate de mult; la noi ea este întrodusă acum pentru întâia-óră din incidentul mileniului. Permisiunea a dat'o guvernul pe basa unei hotărîrĭ anterióre a dietei. Prima tragere se va face în ḍilele dela 16—19 Octomvre in presenţa unui notar public r. şi a martorilor. Loteria stă sub inspecţiunea statului; losurile sunt deja puse în circulaţiă şi se pot procura dela Carol Heintze din Budapesta (Szervitatér 3).

—o—

NECROLOG. **Ioan Filipan,** fost asesor în consistoriul gr. cat. din Gherla, protopop gr. cat. în Sec şi apoi în Buza etc. la 26 August st. n. 1895 şĭ-a dat sufletul, după lungĭ şi grele suferinţe, în etate de 66 anĭ, în mânile Creatorului. Rĕmăşiţele pămêntescĭ ale defunctului s'au înmormêntat în cimitirul gr.-cat. din Năsĕud în 28 August. — Năsĕud, la 26 August 1895: Jalnica familiă.

Către corurile vocale şi părtinitorii lor. Suntem rugaţĭ a publica următorul apel: Pentru a sĕ pot plăti încai anticipaţia din cheltuelile, ce le am cu tipărirea liturgiei, fac apel de prenumĕraţiă cu termin până la 1 Septemvre st. v. a. c. Până la acest termin, acei P. T. Domnĭ, orĭ Reuniunĭ de musică, carĭ ar voi sĕ procure acest op. sunt rugaţĭ a trimite la adresa subscrisului preţul de 4 fl. plus 10 crucerĭ porto postal. După espirarea terminului de sus, opul va costa mai mult, şi adecă 5 florinĭ.

Ca o mică orientare pentru cei interesaţĭ, comunic următórele: *Liturgia e compusă pentru cor bărbătesc*, şi e unica liturgiă compleotă la noi Românii. In ea sunt puse ca apendice şi imnurile, carĭ se cântă la unele sĕrbătorĭ marĭ, ca d. e. „*Pentru rugăciunile*", — „*Mântuesce ne*", — „*Carĭ (Câţĭ) în Christos*", — etc. — Am căutat întru cât s'a putut sĕ nu fac greutate nicĭ coriştilor, dér nicĭ dirigentului. Am ţinut apoi cont şi de publicul auditoriu: *ea* este melodică şi investită cu o armoniă dulce.

Lugoş (Ungaria), 10 (22) August 1895.

Ioan Vidu,
învĕţător.

Producţiunĭ şi petrecerĭ.

Reuniunea bicicliştilor din Braşov invită la alergarea de întrecere, ce se va arangia mâne Dumineca la 3 óre p. m. în casarma de artileriă din Braşovul vechiu. Programe se vor căpĕta acolo. Producţiunea se va ţinè numai la timp favorabil.

*

Biletele de întrare la concertul d-şórei *Maria Rosenkranz*, — care se va da Miercurĭ în 11 Septemvre în casa de concerte, cu concursul binevoitor al d-lor R. Lassel şi A. Brandner, precum şi a musicei orăşenescĭ — se pot căpĕta de Lunĭ, 2 Septemvre încolo, în librăria W. Hiemesch, şi séra în ḍiua concertului la cassă. Balcon 1 fl. 50; fotoliu 1 fl. 50; I parchet 1 fl. 20; II parchet 1 fl.; I rang 80 cr.; parter ridicat 60 cr.; galeria 60 cr.; parter 50 cr.; studenţĭ 40 cr. Inceputul la 8 óre.

Scirĭ telegrafice.

Budapesta, 31 August. Fóia oficială publică numirea profesorului de teologiă din Agram, *Dr. Anton Maurovicĭ de episcop în Zengg.*

Berlin, 31 August. Ambasadorul frances din Berlin, *Herbette*, părăsesce Berlinul, pentru-ca sĕ nu fiă de faţă la sĕrbătorirea Sedanului.

Un sfat poporului român.

S'a putut observa, că mai ales de câţĭ-va anĭ încóce, în satele de prin apropiarea oraşelor torsul şi ţesutul cânepei, al inului, şi al lânei a încetat la Româncele nóstre aprópe cu totul, şi locuitorii acestor sate îşĭ cumpĕră toţĭ articolii de îmbrăcăminte de prin dughene şi têrgurĭ. Materiile îmbrăcămintelor cumpĕrate prin dughene şi têrgurĭ, sĕ înţelege, sunt cu mult mai slabe, decât ţĕsĕturile, făcute de mânile Româncelor. Şi óre de unde provine acésta aparinţă nenorocită? Din aceea, că parte în amintitele sate s'a încuibat lenea, parte sătenii s'au deprins la o vieţă mai luxósă şi nu le mai place îmbrăcămintea simplă, sănĕtósă şi tare, lucrată acasă. Eată ce ḍice ḍiarul „Deşteptarea" din Bucovină privitor la acésta aparinţă tristă:

Mulţime de pămênt şi alte averĭ au perdut Românii noştri din pricina fuduliei celei próste, că s'au lăsat de suman, de cojoc, de opincă, de ştergar, de cătrinţă, şi s'au apucat de cumpĕrat straie de prin dughenele din têrgurĭ. Furca, fusul, stativile, torsul şi ţesutul cânepei, al inului şi al lânei, aduc îndestulare şi norocire în casele Românilor noştri, éră în casele, în carĭ fus, furcă şi stative nu se mai află, acolo s'au încuibat lipsa, sĕrăcia, lenea şi mulţime de nevoi. Ţĕranul român mai ales în ḍiua de aḍĭ tare greu face banul, şi de aceea el ar trebui sĕ caute, ca sĕ cumpere numai lucrurile cele mai trebuinciόse pentru traiul

---

Cu ochii rătăciţĭ, încruntat şi frângêndu-şĭ mânile, nu-şĭ găsea loc nicăirĭ. Ca şi cum ar fi trăit intr'o lume, departe de cele ce se petreceau în jurul lui, umbla fără astîmpĕr vorbind singur, orĭ se lăsa pe câte-o laviţă legănându-şĭ capul în mânĭ şi numai când se tânguia, orĭ se sbătea mai tare, se scula — scuturându-şĭ pletele, o cuprindea cu braţul şi-i netezea uşurel obrajii, apoi ér începea ocolul casei, mânat de-o putere lăuntrică, ce nu-i dedea răgaz. Două ḍile se muncì el aşa, fără sĕ schimbe cu nimenĭ un cuvênt. A treia ḍi de diminéţă se făcù nevĕḍut.

— S'o fi dus la pădure, că nu-i vĕd toporul, ḍicea sócră-sa după ce-l căutase pretutindenĭ, — că aicea cu noi se prăpădea sĕrmanul.

— De nu i-ar da în gând sĕ facă vre-o pacoste, Dómne feresce, că nu-i erau a bune apucăturile lui şi ochii-i prea sticleau aprinşĭ, întîmpină preotésa, care tótă vremea dregea şi hrănea focul în vatră.

— Uite, de când cu bóla fetei, multe gândurĭ mi-au trudit capul şi s'au risipit, unul însĕ, nemilostiv, mĕ stăpânesce şi-mĭ róde sufletul, — îi rĕspunde nevasta pârcălabului, aşeḍându-se lângă dênsa şi vorbindu-i încet.

(Va urma.)

sĕu și al familiei sale, déră nu sĕ se fuduléscă cu cumpĕratul straielor pu- tregăióse de prin dughene, și așa sĕ-și pérdă averea și mai ales pă- mêntul.

Noi vĕ sfătuim așa déră, iubiți- lor noștri frațĭ Românĭ, sĕ vĕ lăsațĭ cu toții de datina cea rea și neno- rocită de-a cumpĕră hainele de prin dughene, și sĕ sĕmĕnațĭ cânepă în haldanĭ, sĕ îndemnațĭ pe soțiile vós- tre la munca cea folositóre a torsu- lui și a țesutului, că munca asta frumósă vĕ îmbracă pe voi pe toțĭ și pe copiiĭ voștri și vĕ înzestréză casele fără multă cheltuélă, pe când cumpĕrarea bulendrelor de prin têr- gurĭ vĕ sĕrăcesce și vĕ înglódă în nevoi!

Ce crede poporul!

In dilele trecute avui 2 ómenĭ la îm- blătit. Intr'amiadĭ mĕ apropiaiu de ei sĕ le aud poveștile. Unul mai bĕtrân spunea ce- luilalt mai tinĕr o întêmplare, ce o audise dela tatăs-o, ér acela, te mirĭ dela cine, care însĕ până în dina de adĭ se crede de adeverată și se povestesce ca atare.

Se dice adecă, că un om — nu sciu de unde — mergea pe un drum printre hotarĕ primăvéra, dela un sat la altul. Mer- gênd el așa se ivi un vênt de sta sĕ-l ia de pe picióre. El mai răbdă cât răbdă, dér odată se înfuriă și ridicând în amêndouĕ mânile sĕcurea, ce o ducea de umĕr, ame- nință vêntul. Dér când îl amenință — se treḑi fără sĕcure, gândeai, că a înghițit'o pămêntul. Căutatu-o-a în tot locul, jur îm- pregiur, cât credea, că a putut sĕ-i sară din mână, în cas, când i-ar fi scăpat, dér pace! Nu o află nicăirĭ!

După ce o căută până mai ameți, plecă năcăjit că-șĭ pierdù odor de sĕcure, ca aceea.

Trecù véra, veni tómna, și — când se apropiă culesul viilor, se duse chiar în țéra ungurésca la Seghedin, sĕ lege buțĭ cu cercurĭ. Ajungênd acolo, legă ici și colea până de cătră séră, ér când fù în spre séră îl chiemă un om de mas la el dicându-i: hai, fĕtul meu, de dormĭ la mine în casă, că afară-i prea rĕcóre acum. Și s'a dus omul și a căpĕtat cină și s'a culcat pe o laviță. Dér când s'a sculat și a dat sĕ se îmbrace, și a scăpat ceva jos și s'a plecat sĕ ridice, ce-șĭ scăpase. Adecă uitându-se sub laviță, îșĭ vede sĕcurea. Mirarea lui fù mare, nu-șĭ credea ochilor, cum a ajuns sĕcurea singură din Ardeal în Țéra ungu- réscă! Și cum de astprimăvéră o vede acum în tómnă, și tot în starea în care o avuse primăvéra! Gazda casei îl vĕḑù, și-i vĕḑù și pricepù și mirarea. Decĭ luând sĕcurea i-o dete și-i dise: Sciu, că-i a ta, nați-o, dér bagă de sémă, nu mai amenința vên- tul cu ea, că poțĭ sĕ-l nimeresci într'un ochiu și rĕmâne orb! Ĕtă, eu sunt schiop de astprimăvéră!

— „Déră nu fù omul acela vêntul?“ întrebă îmblătitorul cel tinĕr.

— „Ba fù chiar vêntul“, întări bĕ- trânul, „el îțĭ dusese sĕcurea din Ardeal până 'n țéra ungurésca la Seghedin“.

Băgând de sémă îmblătitorii mei, că eu îi aud, îșĭ schimbară vorba, ba cel mai tinĕr mĕ întrebă:

— „Drept e domnule, ce spun ómenii?“

— „Ce spun?“

— „De papa dela Roma“.

— „Ce?“

— „Ci că papa dela Roma a fost la împĕratul și i-a bătut perele, de ce nu lasă pe popa Luca din temnițile Seghedinului“.

Pân' a nu-i putè da vre-un rĕspuns, mĕ tae preste picior bĕtrânul, adresându-se la cel tinĕr:

— „Ce credĭ tu, că domnul, chiar de scie ceva din gazete, ni-a spune nóuĕ sĕ-l bage Ungurii în temniță lângă popa Luca?

Atuncĭ observaiu, că poporul despre popa Lucaci vorbesce când dice popa Luca. Er vĕḑênd interesul ce-l pórtă poporul pentru întemnițații noștri cei scumpĭ, mi-am ḑis: Ai merita o sortă mai bună, daună, că nu ți-o scii croi...

I. P. R.

ECONOMIA.

Păstrarea bucatelor.

In zadar lucră și ostenesce plu- garul peste vară, ca sĕ adune bu- cate multe, décă el nu le scie păstra și cruța cum sĕ cade, ca sĕ se pótă folosi de ele tot numai la timp po- trivit.

Și când ne uităm la o parte însemnată a plugarilor noștri, vrênd nevrênd trebue sĕ mărturisim, că ei nu-șĭ sciu păstra și cruța bucatele lor cum se cade, ci le risipesc cu o ușurință uimitóre, încât când îi vedĭ, cugetĭ, că nu lucră cu multă oste- nélă și sudóre la ele, ci li-le aduce norocul de-a-gata.

Românul din firea lui este dar- nic, ospĕtător și milostiv cătră cei neputincioșĭ, încât de multe-orĭ trece chiar marginea; în timpurile grele de acum însĕ n'ar strica, ca sĕ ne mai cugetăm câte odată și la di- cala: „Dă Române, dă Române, dér vedĭ ție ce-țĭ rĕmâne?“, căcĭ, ḑeu, când vom ajunge, ca sĕ nu mai avem ce da, ci vom fi silițĭ, ca noi înși-ne sĕ cerem dela alții, atuncĭ ne vom deschide ochii, dér va fi pré târdiu.

Ast-fel vedem cu ocasiunea că- ratului de bucate pe multe locurĭ, cum neputincioșii din comună, păs- torii, păzitorii de câmp, crâșmarii séu alțĭ negustorĭ, carĭ pe timpul căldurilor celor marĭ sĕ îndésă la umbră, — dau năvală asupra carĕ- lor cu bucate, dorind fiă-care a se împărtăși de câte-o parte din acelea, parte în dar, parte în schimbul afu- risitului de rachiu, séu alte nimicurĭ, așa încât și aci se adeveresce cân- tul: „Plugarul sub sóre, cu multă sudóre, tot ce agonisesce, cu alții împărțesce.

Datina acésta, pe unde se prac- tică—și ea se practică pe multe lo- curĭ, — este rea și dăunósă pentru plugarĭ, de-o parte pentru-că se dau bucatele nemĕsurate, așa precum dice crâșmarul, de altă parte pen- tru-că dă prilegiu tinerimei de-a lua și ea fără scirea părinților din al lor, séu de pe la vecinĭ, ca sĕ-și facă de câte un tăbac séu rachiu. De aceea ar fi bine, ca sĕ se oprescă cu to- tul și de pretutindenea, pe unde se mai ține.

Altă datină, tot așa de rea, ca și cea de mai sus, este, de-a cum- pĕra cu copul de bucate: lumină, săpun, sare, tăbac, rachiu și altele, pentru carĭ, deși sĕ duc bucatele mĕsurate, totu-șĭ se plătesc cu un preț de nimic, așa după cum îl ho- tărĕsc éră-șĭ crâșmarii și ceilalțĭ speculanțĭ din comună, carĭ, când vĕnd întrebuințéză mĕsurile cele nouĕ (metrice), ér când cumpĕră iau cu cele vechĭ, fiind-că sunt mai marĭ.

In modul acesta se risipesc cu copul multe bucate adunate, când cu scirea plugarului, când și fără aceea, de óre-ce económa încă mai are câte-o trebuință, de care nu vré sĕ mai scie bărbatul, și așa mai dă și ea pe câte o cusătură, chindisi- tură séu haină, ér décă-i mai plac și petrecerile, atuncĭ odată se ajunge în fundul sacului, căcĭ și o găină cât e de mică, décă se urcă în vêr- ful unei grămedĭ de bucate, le îm- prăștie curênd fără multă ostenélă.

Că pornirea acésta nu e bună, ba e chiar păgubitóre, o vĕd și sciu cei mai mulțĭ, dér, décă le arățĭ ur- mările, ei îțĭ rĕspund nepăsătorĭ: „Când vom ajunge pe ĕst cop douĕ de bucate, tot trebue sĕ cumpĕrăm altele“.

Nesmintit, că pe unii ca aceia, carĭ cugetă ast-fel, trebue sĕ-i lă- săm, ca sĕ învețe tot din pățăniile lor proprii; sĕ-i învețe speculanții, când se duc apoi mai târḑiu pe primăvéră, ca sĕ le vêndă bucatele de lipsă în așteptare, până când vor putea plăti, însĕ nicĭ decum în prețul acela, în care le-au dus ei, ci cu un preț îndoit, décă nu chiar întreit.

Prin asemenea necruțărĭ și ri- sipe de bucate au ajuns mulțĭ din plugarii noștri la sapă de lemn, éră pe speculanțĭ i-au făcut „bocotanĭ“ și stăpânĭ peste averile lor părin- tescĭ.

E césul al 11-lea, ca sĕ se mai treḑéscă și ast-fel de plugarĭ din ne- păsarea lor și sĕ-șĭ vêndă bucatele la orașe, cu prețul, ce li-se oferesce acolo, ér unde acelea sunt prea de- parte, sĕ se însoțéscă câte doi-trei inșĭ la un car și așa sĕ le ducă spre vênḑare, cumpĕrând tot de acolo și cele mai neapĕrat de lipsă pentru trebuințele casnice, ér nu tot de prin comună de pe la streinĭ, în cele mai multe casurĭ, carĭ încă și din adusul mărfei pentru vênḑare și din felul ei, încă vréu sĕ mai aibă óre-care profit de pe la cumpĕrătorĭ.

Afară de acésta plugarii noștri s'ar mai putea ajuta încă și în alte privințe, ținênd de pildă mai multe galițe, ca sĕ le consume grăunțele date peste an, pe lumină, săpun, sare, tăbac și c. l.; acelea încă ar puté produce atâtea ouĕ și pui, din prețul cărora s'ar puté apoi cumpĕra lucrurile amintite.

Treptat cu acestea ar trebui sĕ se țină și créscă mai mulțĭ rîmătorĭ, carĭ în timpul din urmă au început a-se căuta și plăti tot mai bine, când sunt slabĭ, ca și când sunt grașĭ. Mai mult, ar trebui, ca pe lângă un rîmător séu doi, carĭ se îngrașă pentru trebuințele casnice, sĕ se mai îngrașe câte unul-doi și pentru vênḑare, putênd ajunge ast- fel la parale ușor și fără a sta tot în bucate, după cum se ḑice.

Pentru-că, după cum în deobsce e cunoscut, îndată-ce se treeră și se grămădesc multe bucate nouĕ pe piețe, speculanții îndată și încep a micșora prețul acelora, socotind, că mulțĭ sunt silițĭ a-le vinde și așa eftin, ca sĕ-șĭ pótă face năcasurile.

Dér, după cum se scie, cei mai mulțĭ rîmătorĭ, nu se îngrașe numai cu bucate, ci peste vară mai cu sémă și numai cu lătură, frunḑe, de napĭ, trifoiu séu alte buruene, carĭ li se dau, de câte un bĕtrân séu co- pil mai mărișor rĕmașĭ pe timpul verei acasă, — ast-fel aceia și pe lângă mai puține bucate se pot în- grășa, ca sĕ se vênḑă cu prețurĭ în- sĕmnate.

Plugarii, carĭ mai adună și alte bucate într'un numĕr însĕmnat, ca: ouz, ovĕs, bob, sĕcară și altele, ar mai puté îngrășa, peste iérnă mai ales, afară de rîmătorĭ, încă și câte o vită, prefăcênd ast-fel bucatele ef- tine, într'o marfă, care se plătesce mai bine.

Procedând ast-fel, vor putea ajunge toțĭ plugarii noștri, ca sĕ nu mai cumpere cele de lipsă pentru trebuințele casnice *pe bucate*, ci pe banĭ gata; vor puté ajunge starea aceea fericită, ca sĕ nu-șĭ mai risi- pésca toma bucatele pe nimic, éră primă-vara sĕ le cumpere cu prețurĭ îndoite de pe la streinĭ; vor puté ajunge, ca sĕ nu mai fiă silițĭ a cruța de multe-orĭ la fundul, ci la gura sacului; vor puté ajunge în sfêrșit, ca sĕ fiă ómenĭ cu stare și avere frumósă, și acesta trebue sĕ fiă scopul tuturor plugarilor harnicĭ.

I. Georgescu.

Internat pentru fetițe în Brașov.

Insciințare.

„Reuniunea femeilor Române din Bra- șov“ a înființat, după cum se scie, **un in- ternat**, cu scop de-a instrui fetițe din clasa de mijloc a societății românescĭ *în menajul casei*, precum și *în diferite lucrurĭ de mână*, ce cad în sfera unei bune económe. Reu- niunea întreține și subvenționéză acest in- ternat cu o sumă considerabilă, numai ca sĕ pótă primi fetițe cu taxa, cât se póte de scădută.

In acest internat se învață: a) a pre- găti tot felul de mâncărĭ; b) a spăla și a călca tot felul de albiturĭ; c) a croi și a cóse cu mașina tot felul de albiturĭ și vestminte; d) a cultiva legumĭ, și e) regulĭ hygienice.

Pentru completarea consciințelor câști- gate în școlă, s'a introdus și o școlă de repe- tiție, prevĕḑută în legile statului, pentru co- pile dela 12—15 anĭ. In acéstă școlă se va propune: Limba română, Limba maghiară, Limba germană, Aritmetica și Istoria și Geografia în câte 2 cursurĭ, câte 2 óre pe sĕptĕmână; Istoria naturală și fisica în 2 cursurĭ câte 1 óră; Religia în 2 cursurĭ câte 1 óră; Desemnul, Scrierea, Cântărĭ, Gimnastica în câte 1 curs cu 1 óră pe sĕp- têmână.

In acest „Internat“ se primesc fetițe romane, carĭ vor fi absolvat cel puțin 3 (trei) clase primare și vor fi împlinit 12 anĭ. Deóre-ce prin reorganisarea cea nouă a in- strucțiunei, numĕrul órelor s'a înmulțit în mod considerabil, de aceea s'a statorit pen- tru completa întreținere și instrucțiune *taxa de 14 fl. pe lună*, plătită anticipativ. Fetițe orfane și sĕrace pot fi primite gratuit în „Internat“.

Fetițe din Brașov, carĭ vor voi sĕ pe- trécă numai peste ḑi în „Internat“, plătesc pentru tótă instrucțiunea și pentru prânḑ și ojină câte 10 fl. pe lună.

Deórece numĕrul elevelor, atât al ce- lor cu plată, cât și a bursierelor este re- strîns, se învită părinții și tutorii a-se în- sinua, respective a înainta petițiunile în- zestrate cu testimoniu de paupertate și ac- tul de botez, la subscrisa președintă *până în 20 August st. v.* Primirea elevelor, în „Internat“ se va face dela 25 August în- colo. La primire are sĕ aducă fiă-care ele- vă albiturile și vestmintele necesare, precum și așternutul de pat.

In egătură cu acest „Internat“, Reu- niunea în anii trecuțĭ a înființat și un „Or- felinat“ pentru fetițe orfane și sĕrace dela 6—11 anĭ; aceste fetițe primesc întreține- rea completă pe spesele reuniunei și sunt obligate a cerceta școlele române gr. or. din loc.

Informațiunĭ mai de-aprópe se po- primi dela președinta reuniunii și dela act tuarul acesteia.

Agnes Dușoiu, președintă. Lazar Nastasi, prof. gimn. și act. reun.

Avis.

Am onóre a notifica părinților inte- resațĭ, că înscrierile pentru anul școlastic 1895—6 în școla de fete a „Reuniunei fe- meilor române selăgene“ se vor face în **2, 3, 4 Septemvre**; ér prelegerile regulate își vor lua începutul în **9 Septemvre** st. n.

La înscriere, pentru fiă-care elevă, tre- bue solvit 4 fl., ca taxă de înscriere.

Direcțiunea școlei s'a îngrijit de cuar- tire bune, decĭ cei ce încă nu au cuartire, se pot adresa — în acéstă privință — la subscrisul, verbal séu în scris.

Șimleu, 26 August 1895.

Andreiu Cosma, direct. școlei.

MULTE ȘI DE TOATE.

Sculat din morți.

Diarul rusesc „Kijevl" anunță despre o întâmplare sensațională din comuna Vola Kaniowska. De curênd adecă murise acolo după lungi suferințe posesorul de pământ Zaleski.

Mortul fù îmbrăcat și așeḑat în cosciug. A treia ḑi tótă vecinătatea veni la înmormêntare în Vola Kaniowska.

Era acum așteptat singur numai preotul, când de-odată se întêmplă ceva estra-ordinar. Óspeții și rudeniile adunate în sufrageriă, începură a țipa în mod îngrozitor, alergară în odăile învecinate și se ascunseră în tóte unghiulețele, femeile căḑură în leșin — cu un cuvênt, se nâscu o zăpăcélă înfiorătóre.

Causa acestei panice a fost apariţiunea neașteptată a „mortului" Zaleski. Posesorul de pământ pășise între cei adunați, fiind fórte palid, și îmbrăcat cu aceleași vestminte, cu cari îl așeḑaseră în cosciug. Când vēḑù el, ce grózá a produs apariția lui, merse spre coridor și de aci pe o verandă a casei.

In momentul acesta sosi preotul. Când vēḑù visitiul pe domnul sēu stând pe verandă, fugi strigând în staol, preotul însē coborî din trăsură și începù a rosti rugăciuni, cu voce tare. Caii tineri dela trăsură, speriați de strigătele vizitiului, o luară la fugă, peste câmp, către pădure și sdrobiră tótă trăsura.

Posesorul de pământ sculat din morți, care abia putea sē stea pe picióre de slab, se îndreptă către preot cu rugarea, ca sē-l ducă în dormitor și sē-i ajute, ca sē se culce.

— „Imi este atât de rēu, atât de rēu" repetă Zaleski, „nu sciu, ce se întêmplă cu mine, unde am fost".

Preotul, care într'aceea se reculese din spaima lui, conduse pe Zaleski în dormitor și trimise numai decât după un medic.

In fine se constată, că bolnavul căḑuse în somn letargic, adecă adênc, ca și mórtea. Iși póte ori-cine închipui bucuria soției sale și a copiilor sēi, când vēḑură pe soțul și tatăl lor în viéță. Medicul îi asigură, că va trăi și va deveni cu totul sănĕtos.

*

Femeie vêndută.

Locuitorul Vasile Lazo din Vasoltolyos (Ungaria) s'a căsĕtorit acum 7 ani cu cea mai frumósă fată din sat și anume cu Maria Zurka, pe atunci în etate de 14 ani.

Căsnicia nu a fost fericită, fiind-că Lazo s'a apucat érăși de ștrengăriile de mai înainte și tînĕra lui nevastă s'a supērat din causa acésta așa de tare, încât și-a părăsit bărbatul, și fiind-că părinții ei erau săraci, a intrat servitóre la bogatul proprietar George Dobos.

Dobos s'a amoresat repede de frumósa femeie, cu tóte, că era om însurat și tată de familie. Maria ne mai putênd scăpa de propunerile amoróse ale stăpânului ei, s'a dus la părinți.

Dobos nu s'a lăsat însē, și într'o ḑi găsind pe Vasile Lazo i-a propus sē-i cumpere nevasta.

Lazo s'a învoit, și după o têrguială de câte-va minute, contractul s'a făcut în presența mai multor ómeni și a notarului George Brindași.

Lazo a primit 40 florini (80 de fr.) pentru nevasta sa, ér notarul 5 florini, pentru-că a făcut contractul.

In ḑiua următóre, notarul, care ținea și loc de judecător, a însciințat pe Maria și pe părinții ei despre cele petrecute.

Cu tótă opunerea mamei, tînĕra femeiă a fost dusă cu forța în casă la Dobos.

Ea a voit sē fugă de mai multe-ori, dér proprietarul, care o pândea mereu, o bătea rēu, amețindu-o că va o impușca, décă va fugi.

Maria Zurca a stat un an în casa lui Dobos.

Dênsa a rēmas însărcinată. Deună-ḑi s'a încercat din nou sē fugă. Dobos a prins'o și a bătut-o cumplit. Nenorocita femeiă a abortat.

Mama ei a dat de scire poliției din orășelul din apropiere.

Femeia a fost dusă la spital, unde a murit în cele mai cumplite chinuri, după ce a istorisit întâiu pe larg suferințele pe cari le-a îndurat.

Dobos, notarul și Vasile Lazo au fost arestați și dați în judecată.

*

Pentru candidați de însurătóre.

Din Viena se scrie: Tribunalul civil va trebui sē dea în curênd o sentință solomonică. Rentierul Ottoman Gottlieb era dintre acei binefăcĕtori, cari dau cu o mână, fără sē scie cealaltă. Consiliul comunal și societățile mai mari de bine-facere primiau adese-ori sume însemnate pentru săracii din Viena, cu iscălitura donatorului și nimic mai mult. Ast-fel d-l Gottlieb trecea de fórte bogat, dér n'a lăsat în urmă-i de cât 20 mii florini. El avea 4 nepoți și vrea sē lase tótă suma numai unuia; dér căruia?

Etă ce ḑicea în testament: „Décă așî împărți 20,000 florini între cei 4 nepoți ai mei, fiă-care ar avé o sumă prea mică spre a începe ceva. De aceea vreau ca banii sē rēmână la un nepot, și anume, sē fiă al aceluia, care se va căsĕtori mai întâiu. Décă în timp de un an nu se va căsĕtori nici unul, atunci banii rēmân pentru săracii Vienei".

Se înțelege, că toți 4 nepoții au căutat sē-și găséscă iute o nevastă. Doi au fost mai norocoși; ei aveau amante și n'au avut nevoie sē mai caute. Incepù o adevĕrată întrecere de însurătóre. N'a fost nevoiă de un an, căci într'o lună toți 4 nepoții aveau neveste. Fiă-care se credea învingător, dér întrebarea era, care din ei a terminat mai curênd cu tóte formalitățile. Trei dintre nepoți s'au cununat în aceeași ḑi; al 4-lea ceva mai târḑiu. Ce era de făcut? Testatorul nu se gândise, că mai mulți nepoți se pot cununa în același timp. Cei trei nepoți căsĕtoriți de odată sunt dispuși sē împarta suma, dér al patrulea protestéză, și acum are sē decidă tribunalul.

*

Un duel original.

Diarele din Boston (America) povestesc următórele:

Intr'o ḑi o procesiune metodistă trecea prin stradele din Louisville, în Ohio. John Fowlers își bătù joc de procesiune, și mai ales de părintele Bowman, pe care 'l tot hărțuia, încât ceilalți nu mai puteau de râs. Părintele Bowman nu ḑise decât:

— Dobitoc!

— Ce? întrebù Fowlers.

— Dobitoc infect! rĕspunse preotul, și procesiunea trecù înainte.

Fowlers însē nu putù sē înghită insulta, ș'apoi credù, că face glumă grozavă, provocând pe părintele Bowman.

Spre mirarea tuturor, părintele primi duelul. El avea sē alégă armele, și ce se vedi? a ales un coș cu ouĕ clocite. Așa a trebuit sē fiă: 15 pași distanță și fiă-care cu câte un coșuleț cu ouĕ stricate.

Fowlers turba de mânie, dér nu avea încătrău.

Veniră pe teren. Se mĕsórá distanța; adversarii se postéză la locurile lor; fiă-care apucă un ou, și — tanc! Fowlers se pomenesce în ochiul stâng cu un ou, care începe sē-i curgă pe obraz.

El era sē înjure: Goddam! dér nu avù timp, când un ou îi umplù gura. Plin de furiă el aruncă ouĕle orbesce fără a atinge pe părintele Bowman.

Acesta însē — tronc! îi trântesce un ou în frunte, altul în urechie, apoi în cap, ér când unul îl isbi érăși în gură, Fowlers începù sē strige aprópe încet:

— Destul, destul!

Părintele milos se opri, ér John Fowlers a jurat:

„Odată am provocat pe un metodist, dér nu o voiù mai face."

Literatură.

Prin libraria diecesană din Caransebeș se pot procura: **Istorióre biblice** pentru elevii șcólelor poporale de *Dr. Petru Barbu.* Caransebes 1895. Prețul 12 cr. — **Catechismul** religiunei ortodoxe-rĕsăritene pentru școlele poporale, de *Dr. Petru Barbu.* Caransebeș 1893. Prețul 20 cr. Aprobat de Ven. Consistorii din Arad și Caransebeș. — Totodată se anunță, că se află sub tipar: **Preparațiuni la Istoriórele biblice**, după principiile herbarțiane. — Domnilor învĕțători, respective Catichețî, la cererea proprie, li-se trimite gratuit câte-un esemplar din *Istoriórele bibblice* cu o *preparațiune.*

*

Memorii din 1848/49 de Vasilie Moldovan, broșură elegantă, de 11 cóle, format 8°. Prețul unui esemplar e: **50 cr.** séu **1 corónă**, plus 5 cr. porto poștal; pentru România și strĕinătate *1 franc 50 bani.* Comandele se pot face la adresa: *Traian H. Pop*, publicist, *Brașov* (Brassó) séu la *administrația „Gazetei Transilvaniei."*

*

Doine și strigături din Ardeal, date la ivélă de *Dr. Ión Urban Jarnik* și *Andreiu Bârseanu.* Acesta este titlul uneia dintre cele mai bogate și mai bune colecțiuni de poesii poporale ardelenesci, Tipografia A. Mureșianu Brașov. Conține 431 pagine, cu mulțime de doine de dragoste, de dor și jele, de mustrări și blăstēmuri, doine haiducesci, de-ale cătăniei, apoi strigături bĕtrânesci și colinde. Cartea e însoțită de-o prefață de d-l Andreiu Bârseanu, în care se arată, că buna primire, de care s'a bucurat acéstă carte la 1885, când s'a publicat prima ediţiune, a îndemnat pe d-l librar din Brașov, *Nicolae Ciurcu*, sē scotă acéstă a doua ediţiune, anume întocmită pentru popor. Costă un esemplar numai 75 cr. De vêndare la libraria editóre *Ciurcu* în Brașov și la celelalte librării.

*

In tipografia „A. Mureșianu" din Brașov a apărut: **Povestiri economice** despre grădinărit, economia câmpului, vierit și pădurit' de *Ioan Georgescu.* O carte fórte folositóre pentru plugari, scrisă în stil ușor de priceput. Cartea are 136 pag. și costă 25 cr. De vêndare la tipografia A. Mureșianu" în Brașov, și la autorul în Scorei (p. u. Alsó-Porumbák.

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

AUGUST are 31 ḑile. MASALAR.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	20 S. m. prof. Samuil	1 Sept. Egidiu
Luni	21 S. ap. Tadeu	2 Justus
Marți	22 Mart. Agatoeic.	3 Adalbert
Mer.	23 S. m. Lupu	4 Rozalia
Joi,	24 S. m. Eutichiu	5 Just. Laura
Vin.	25 † S. ap. Vartolom.	6 Prof. Zachariă
Sâm.	26 S. Adrian și Nat.	7 Regina

Cursul losurilor private

din 28 August 1895.

	comp.	vinde.
Basilica	8.—	8.30
Credit	206.50	—.—
Clary 40 fl. m. c.	58.—	60.—
Navig. pe Dunáre	140.—	145.—
Insbruck	28.—	—.—
Krakau	27.50	28.25
Laibach	22.—	23.50
Buda	61.—	62.—
Palffy	61.25	62.25
Crucea roșie austr.	17.50	18.—
dto ung.	11.—	11.50
dto ital.	13.10	13.50
Rudolf	23.50	24.50
Salm	70.—	70.50
Salzburg	27.—	27.75
St. Genois	72.—	73.50
Stanislau	42.75	46.—
Trieїtine 4 1/2% 100 m. c.	150.—	—.—
dto 4% 50	72.—	76.—
Waldstein	53.—	55.—
Sêrbesci 3%	37.50	37.65
dto de 10 franci	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	130.—	130.50

Têrgulŭ de rîmători din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 26 Aug. de 29,281 capete, la 27 Aug. au întrat 119.— capete și au eșit 62, rĕmânênd la 28 Aug. un numĕr de 29,162 capete.

Se notéză marfa: **ungurésca veche**, grea dela —.— cr. până la —.— cr. marfă ungurésca tineră grea dela 50.— cr. până la 51.— cr., de mijloc dela 50.— cr. până la 51.— cr. ușóră dela 49.1/2 cr. până la 50.1/2 cr.

Marfă țĕrănéscă grea dela —.— până la —.— cr. de mijloc dela —.— cr. până la —.— cr. ușóră dela —.— cr. până la —.— cr.

Marfă sêrbéscă, grea dela 50.— cr. până la 51.— cr. Transito, mijlociă grea dela 49.1/2 cr. până la 50.1/2 cr. transito ușóră dela 49.1/2 cr. până la 50.1/2 cr.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

din 28 August n. 1895.

Sĕminţe	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenesc	80	6.20	6.35
Grâu dela Tisa	80	6.25	6.40
Grâu de Pesta	80	6.20	6.35
Grâu de Alba-regala	80	6.20	6.35
Grâu de Bácska	80	6.30	6.45
Grâu ung. de nord	80	.—	.—

Semințe vechi ori nouĕ	soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	5.40	5.45
Orz	nutreț	60—62	5.15	5.40
Orz	de vinars	62.64	5.60	6.30
Orz	de bere	64.66	6.90	8.—
Ovĕs		39.41	5.50	5.75
Cucuruz	bănăț.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	78	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirișcă	„	—	—.—	—.—

	Productediv.	Soiul	Cursul dela	până
Prețul pe 100 chilograme.	Sem. de trif.	Luțernă ungur.	—.—	—.—
	—	francesă		—.—
	—		—.—	.—
	„	roșiă	—.—	—.—
	Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
	Oleu de in		—.—	—.—
	Uns. de porc	dela Pesta	54.—	54.50
	„	dela țéră	—.—	—.—
	Slănină	svêntată	48.50	49.—
	„	afumată	52.—	52.50
	Sĕu		—.	—.—
	Prune	din Bosnia în buți	14.—	14.25
	„	din Serbia în saci	14.75	15.25
	Lictar	slavon nou	18.25	18.75
	„	bănățenesc	—.—	.—
	Nuci	din Ungaria		
	Gogoși	ungurésci		
	„	sêrbesci		
	Miere	brută	—.—	—.—
	„	galbină strecurată	—.—	—.—
	Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
	Spirt	brut	—.—	—.—
	„	Drojdiuțe de spirt	—.—	—.—

Bursa de Bucuresc

din 28 August n. 1895.

Valori	Do-bênda	Scad. cup.	Cu bani gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	103.1/2
Renta amortisabilă	5%	„ „	99.90
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.-Iul.	99.1/4
„ „ din 1893	5%	„ „	99.1/4
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	—.—
„ „ (Impr. de 32. 1/2 mil.	4%	Ian.-Iulie	88 1/2
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	88.3/4
„ „ (Imp. de 274 m 1890	4%	„ „	89.—
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	88.3/4
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	88 3/4
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	102 1/2
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	280.—
Oblig. comunei Bucuresci 1883	5%	Ian.-Iul.	99.—
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	99 1/4
Scrisuri fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	94 1/4
„ „ urbane Bucuresci	6%	„ „	100 1/2
„ „ „ „	5%	„ „	91 1/2
„ „ „ Iași . .	5%	„ „	82.1/2
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—.—
	V. N.		
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1575.
Banca agricolă	500	150 v.	235.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	415.—
Naționala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	426.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	325.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	176.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	95.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	100	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	[illegible]	„ „	—.—
„Bistrița" soc. p. f. hârtii 30 „	[illegible]	„ „	—.—
Societ. p. const. de Tramways	[illegible]	„ „	—.—
20 franci aur			20.01

SCOMPTURI:

Banca naț. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansuri pe efecte	6%	Petersburg . .	4 1/2%
Casa de Depuneri	7 1/2	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	3%
Viena	4%	Elveția	3%

Cursul la bursa din Viena.

Din 30 August 1895.

Renta ung. de aur 4%	122.40
Renta de coróne ung. 4%	99.95
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	124.75
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	103.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	122.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	98.10
Bonurĭ rurale croate-slavone	98.75
Imprum. ung. cu premii	158.50
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	147.—
Napoleondorĭ	9.59½
Mărcĭ imperiale germane	59.12½
London vista	120.85
Paris vista	47.82½
Rente de coróne austr. 4%	101.35
Note italiene	45.70

Prețurile cerealeor din piața Brașovŭ.

Din 30 August st. n. 1895

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta a triacă. fl.	cr.
1 H. L.	Grâu cel mai frumos	5	20
"	Grâu mijlociu	4	80
"	Grâu mai slab	4	—
"	Grâu mestecat	3	50
"	Sĕcară frumósă	3	40
"	Sĕcară mijlocia	3	—
"	Orz frumos	3	50
"	Orz mijlociu	3	20
"	Ovĕs frumos	2	—
"	Ovĕs mijlociu	—	—
"	Cucuruz	5	20
"	Mălaiu	4	—
"	Mazĕre	5	20
"	Linte	7	—
"	Fasole	4	50
"	Sĕmênță de in	9	—
"	Sĕmênță de cânepă	5	—
"	Cartofĭ	—	80
"	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită	—	44
"	Carnea de porc	—	52
"	Carnea de berbece	—	32
	Sĕu de vită próspĕt	23	—
100 kil.	Sĕu de vită topit	33	—

Cursul pietei Brasov.

Din 31 August 1895.

Bancnote rom.	Cump. 9.56	Vênd.	9.58
Argint român.	Cump. 9.50	Vênd.	9.55
Napoleon-d'orĭ	Cump. 9.58	Vênd.	9.61
Galbenĭ	Cump. 5.63	Vênd.	5.68
Mărcĭ germane	Cump. 59.—	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%	100.75	Vênd.	101.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Birourile: Têrgul botelor nr. 22, etagiul I.

Orele de cassă dela 8—1.

Instrucție de clavir

Subscrisa are onóre a aduce la cunoscința onor. public, că rentorcându-se dela Lipsca, **dă érășĭ lecțiĭ de clavir,** și se recomandă

Cu tótă stima:

Helene Gärtner,

766 1—1 **strada orfanilor Nr. 34.**

Fondata 1876. **Diplomatŭ 1883.**

OETTINGER & Co., ZURICH, (Elveția). **Espediază franco de porto**

la particularĭ direct la Domicil orĭ și ce cantitate de

Noutățĭ în stofe imprimate pentru Dame à 14 cr. metru
Noutățĭ în stofe de fantasie pentru Dame à $47\frac{1}{2}$ cr. „
Noutățĭ în stofe pentru copiĭ . . . . . à $62\frac{1}{2}$ cr. „
Noutățĭ în stofe pentru Domnĭ . . à 1 fl. $22\frac{1}{2}$ cr. „

Mostre franco.

Asortiment mare în stofe practice și fórte elegante pentru Domnĭ și Dame.

La cerere franco. Gravure de modă colorate gratis. 1

Subscrisul farmacist primesce pe lângă condițiunĭ favorabile, de **practicant** pe un **tênĕr român** absolut de 6 clase gimnasiale.

Simon Aurel,

Budapest, Wesselényi utcza 59.

767,1 3

Anunciurĭ (inserțiuni și reclame)

Suntŭ a se adresa subscrise, administratiunĭ. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarease face mai de multe-orĭ.

Administr. „Gazeta Trans."

Loteria maghiară de clasă

concesionată de stat

Sorțirĭ de clasa I.

Tragerea 16—19 Octomv. 1895.

			corónе		corónе
1	câștig	à	80000	=	80000
1	„	„	60000	=	60000
1	„	„	40000	=	40000
1	„	„	30000	=	30000
1	„	„	20000	=	20000
1	„	„	15000	=	15000
1	„	„	10000	=	10000
2	„	„	8000	=	16000
8	„	„	4000	=	32000
10	„	„	2000	=	20000
13	„	„	1000	=	13000
100	„	„	400	=	40000
860	„	„	200	=	172000
9000	„	„	80	=	720000
10000	câștigurĭ		Total		1268000

din incidentul espozițiunei milenare din anul 1896.

Losurĭ esmise 100,000

cu 31,499 de câștigurĭ și un premiu.

Câștigurile se plătesc fără de nicĭ o subtragere. Sorțirile se îndeplinesc sub controla statului și prelânga supraveghiarea notarilor reg. publicĭ.

Câștigul cel mai mare, pentru cel mai favorabil cas:

1.000,000

CORÓNE.

Losurile cumpĕrate după tragerea de I. clasă, sunt de a se plăti cu prețul clasei I.

Sorțirĭ de clasa II.

Tragerea 6—14 Decemv. 1895.

Dintre aceste 49 câștigurĭ cel care se trage în urmă, capĕtă premiul de 600000 coróne.

			corónе		corónе
1	premiu		600000	=	600000
1			400000	=	400000
1			200000	=	200000
1			100000	=	100000
1			50000	=	50000
2		á	20000	=	40000
2		„	15000	=	30000
4		„	10000	=	40000
10		„	8000	=	80000
27		„	6000	=	162000
100		„	2000	=	200000
200		„	1000	=	200000
1150		„	200	=	230000
20000		„	100	=	2000000
21499	câștigurĭ și premii				4332000

Prețurile losurilor de clasa I:

1/1	1/10	1/20	losurĭ.
40,	**20,**	**2**	**coróne.**

Prețurile losurilor complete (valabile pentru amêndouĕ clasele):

1/1	1/10	1/20	losurĭ complete.
80,	**8,**	**4**	**coróne.**

Tóte losurile se pot cumpĕra din locurile anunciate prin placate.

Budapesta, în August 1895.

Andrássy-ut Nr. 5.

DIRECȚIUNEA LOTERIEI DE CLASA MAGHIARA.

Doritorii de a se ocupa cu vêndarea de losurĭ sunt rugațĭ a se adresa cu cererile cătră noi.

Primele losurĭ maghiare de clasă

concesionate de stat

Din incidentul esposiției mileniului din Budapesta, 100,009 losurĭ,

31,499 împărțite în douĕ clase, cu câștigurĭ și un premiu.

5 milióne 600,000 coróne suma totală

se plătesce în bani gata, fără nicĭ un scădĕmênt. — Câștigul cel mai mare în casul cel mai norocos este de

Un milion coróne.

Prima tragere în Budapesta dela 16 până în 19 Octomvre 1895.

Prin urmare recomand și trimet cu rambursă:

losurĭ originale pentru classa I-a

1/1	1/2	1/5	1/10	1/20	
40,	**20,**	**8,**	**4,**	**2**	**coróne.**

losurĭ originale complete, carĭ sunt valabile pentru amêndouĕ tragerile

1/1	1/2	1/5	1/10	1/20	
80,	**40,**	**16,**	**8,**	**4**	**coróne.**

Losurĭ complete, carĭ ies cu câștig în clasa primă, pe lângă câștig se rebonifieă și depunerea anticipativă referitóre la classa a doua.

Comandele se fac prin mandat postal rugând a nota adresa esact.

HEINTZE KÁROLY, vênḑĕtor principal, Budapesta, Szervita-tér 3.

CHECK CONTO: Cassa de păstrare poștală ung. 3960. — TELEGRAME: Lotto Heintze. — Cumpĕrătorii din provincia sĕ trimită separat pentru porto 10 filerĭ, pentru epistolă recomandată 20 filerĭ și pentru fiecare listă de tragere 20 filerĭ.

Casă de loterii, agenturĭ și cortra vinḑĕtorii se vor înființa pretutindenea.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.